

Toelichting op de Verordening sociaal domein Bergen

Inleiding

Vanaf 2015 is er veel veranderd in het sociaal domein. Door de invoering van de nieuwe Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO 2015) is de gemeente Bergen verantwoordelijk voor de ondersteuning en dienstverlening aan een grotere groep inwoners. Deze extra verantwoordelijkheid biedt kansen voor de gemeente en voor onze inwoners:

- Kansen om verbindingen te leggen tussen de verschillende terreinen in het sociaal domein. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid voor een integrale benadering/bredere kijk op vraagstukken.
- Kansen om maatwerk te bieden bij het zoeken naar oplossingen. Hierbij gaan we uit van de inwoner of het gezin en betrekken we deze in de oplossingen.
- Kansen voor minder bureaucratie, korte lijnen, kleinschalige dienstverlening, dichtbij de inwoners, duurzame oplossingen, snellere signalering en tijdig ingrijpen bij knelpunten of problemen.
- Kansen voor kwaliteit- en doelmatigheidsvergroting.

In 2015 hebben wij ons eerst geconcentreerd op de invoering van de nieuwe taken die de nieuwe wetgeving met zich meebracht en het opstellen van een integraal beleidskader. De ervaringen die wij hebben opgedaan in 2015 en 2016 hebben wij benut om te komen tot één verordening voor het sociaal domein. In deze toelichting wordt de verordening artikelsgewijs toegelicht. Het algemene deel schetst de visie achter deze verordening en de ontwikkelingen voor de toekomst.

Onze missie en visie

Onze **missie** voor het sociaal domein luidt als volgt:

“We zetten in op een samenleving waarin het welzijn van onze inwoners centraal staat en waarin inwoners zich bij elkaar betrokken voelen. Daar waar nodig faciliteert de gemeente dat inwoners ondersteuning vinden/krijgen, zodat zij zoveel mogelijk zelfredzaam worden of blijven en eigen regie kunnen voeren over hun leven.”

Onze **visie** op het sociaal domein bestaat uit vijf uitgangspunten. Deze uitgangspunten vormen de basis voor al ons handelen en al het beleid dat wij de komende jaren ontwikkelen binnen het sociaal domein.

1. Zelfredzaamheid en eigen regie

Daar waar onze inwoners kwetsbaar zijn, bieden wij ondersteuning om de zelfredzaamheid te vergroten. Wij ondersteunen inwoners, ook degenen die niet zelfstandig zijn, bij het vinden van een passende oplossing, samen met hun sociaal netwerk. Doel is dat onze inwoners zoveel mogelijk eigen regie hebben, zelf bijdragen naar eigen kunnen en indien mogelijk een tegenprestatie leveren.

2. Preventie en vroegsignalering

Wij hechten veel belang aan preventie en vroegsignalering en we investeren in een breed preventief aanbod. Ons doel is te voorkomen dat vragen uitgroeien tot problemen en dat kleine problemen escaleren. Dit bereiken wij ondermeer door:

- in te zetten op de aanwezigheid van laagdrempelige vrij toegankelijke voorzieningen;
- goede samenwerking met organisaties die dichtbij onze inwoners staan doordat zij hen vertegenwoordigen of ondersteunen;

- het versterken van netwerken tussen organisaties, professionals, vrijwilligers en inwoners, om zo te bereiken dat inwoners makkelijker een beroep kunnen doen op informele zorg en ondersteuning;
- het stimuleren en ondersteunen van vrijwilligers en hun organisaties.

3. *Integraal werken en maatwerk*

We zorgen voor verbinding tussen de domeinen zorg, werk, inkomen, welzijn, onderwijs, jeugd en economische zaken om integrale ondersteuning te bieden waar nodig. Bij eenvoudige vragen bieden we eenvoudige oplossingen. Inwoners die ondersteuning nodig hebben bieden we maatwerk. Naast 'rechtmatigheid' spelen 'effectiviteit' en 'eigen kracht' mee in de afweging om tot dit maatwerk te komen.

4. *Ruimte aan maatschappelijke initiatieven*

Maatschappelijke initiatieven en ideeën uit de samenleving bieden wij de ruimte om tot ontplooiing te komen. We werken niet belemmerend, maar faciliterend. We denken mee en sluiten aan op wat de samenleving van ons vraagt.

5. *Experimenteren*

Om de transformatie vorm te geven bieden we ruimte aan experimenten. We vinden het belangrijk om samen met betrokkenen uit te proberen wat wel en wat niet goed werkt in de praktijk. Daarbij kijken we ook wat elders al gebeurt en goed werkt. Op basis van de ervaringen met de experimenten werken wij toe naar goede oplossingen.

Drie wetten, één verordening

Deze visie op de kracht van onze inwoners en onze rol om hen daar in te ondersteunen vraagt om een integrale benadering van vraagstukken. Niet voorzieningen, maar de resultaten die de inwoner en/of het gezin wil bereiken staan centraal. De voorzieningen of oplossingen die nodig zijn, zijn ondergeschikt aan het resultaat. We gaan uit van de mogelijkheden van inwoners. De focus ligt op wat iemand wél kan in plaats van op wat iemand niet kan. Om dit te bereiken gebruiken wij de nieuwe opgaven op het gebied van Jeugd, Wmo, Werk en Inkomen om deze transformatie verder te helpen: van het huidige aanbod, de huidige structuren en de huidige organisaties naar een kijk op onze inwoners vanuit hun eigen leefwereld. Deze verordening draagt bij aan deze transformatie.

In onze gemeente willen we de vraagstukken integraal en in de kern aanpakken. Echter het landelijk beleid kent nog niet één wet, maar hanteert diverse wetten. Desalniettemin heeft de gemeente in deze verordening voor de drie aparte wetten (Jeugdwet, WMO 2015 en Participatiewet) integraal beschreven wat de manier van benadering van ondersteuningsvragen is. In aparte hoofdstukken zijn de bepalingen uitgewerkt die specifiek voor één wet gelden. Het totaal van deze hoofdstukken geeft kaders voor de beslissing op een aanvraag.

De leefwereld van onze inwoners gaat verder dan enkel de drie wetten die opgenomen zijn in deze verordening. Het is onze ambitie deze verordening in de komende jaren verder uit te laten groeien over het sociaal domein. Voor de meest optimale dienstverlening aan onze inwoners is geregelde evaluatie en bijstelling van deze verordening te verwachten en gewenst. Latere versies van deze verordening verrijken we met andere maatschappelijke terreinen die opgenomen kunnen worden in het integrale deel van de verordening.

Uitgangspunten van onze dienstverlening

De toegang tot de ondersteuning en dienstverlening op het sociale domein in Bergen is integraal en lokaal ingericht in de sociaal teams. Dit betekent dat in alle kernen, alle disciplines vertegenwoordigd

zijn en dat zij met elkaar het toegangs- en ondersteuningsnetwerk vormen. Deze ondersteuningsnetwerken kijken samen met de inwoner naar de volledige situatie.

De gemeente Bergen gaat bij het invullen van haar verantwoordelijkheden in het sociaal domein uit van een vraaggestuurde dienstverlening. Dit betekent dat de dienstverlening van de gemeente en de ondersteuning die de gemeente inzet, aansluit op de omstandigheden, behoeften en (functionele) mogelijkheden van de inwoner en zijn sociaal netwerk. Er wordt ingezet op het versterken van het vermogen van inwoners en hun omgeving om zelf oplossingen te formuleren en te realiseren. Dit betekent dat we sturen op duurzame oplossingen, door in de onderbouwing van de ondersteuningskeuze deze aspecten af te wegen:

1. Betrokkenheid: is de inwoner optimaal betrokken?
2. Effectiviteit: is het een oplossing voor de ondersteuningsvraag?
3. Efficiency: wat kost deze oplossing op korte en lange termijn?
4. Wet- en regelgeving: mag het?

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De ondersteuningsvraag van de inwoner staat centraal,
- Het bevorderen van zelfredzaamheid van inwoners is de basis en er is sprake van individueel maatwerk,
- De nadruk wordt gelegd op mogelijkheden en talenten in plaats van beperkingen, waarbij wij ook kijken naar wat een inwoner zelf kan bijdragen (wederkerigheid),
- Integrale toeleiding voor het sociale domein dichtbij organiseren en te zorgen voor een snelle doorstroming van de uitvoering van hulp en ondersteuning; één huishouden, één plan, één vaste contactpersoon,
- Inzet van vrijwilligers bevorderen om de druk op de professionele zorg te ontlasten en de sociale cohesie in de wijken te versterken,
- Inzetten op laagdrempelige algemene en collectieve voorzieningen, dichtbij huis en investeren in preventie ter voorkoming dat 2e lijns zorg nodig is.
- Taken worden uitgevoerd binnen de wettelijke en financiële kaders.

Deze verordening geeft invulling aan de bovenstaande uitgangspunten. De vraag staat centraal in één proces, waarbij wordt gezocht naar maatwerk en verbinding op het gehele sociale domein (ongeacht de vraag van de inwoner en het terrein waarbinnen de vraag valt). Inwoners die zich met ondersteuningsvragen bij de gemeente melden, kunnen van de gemeente verwachten dat zij goed onderzoek verricht en dat dit onderzoek in goede samenspraak met de inwoners om wie het gaat uitgevoerd wordt. Daarbij kijken we naar oplossingen voor de langere termijn waarbij de prijs en de kwaliteit van de oplossing met elkaar in verhouding moeten zijn. Samen met betrokkenen komt de gemeente tot een zo goed mogelijk afgestemde dienstverlening.

Artikelsgewijze toelichting

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1. Begrippen

In dit artikel zijn bepalingen gedefinieerd, die niet in de landelijke Jeugdwet, WMO2015, Participatiewet, Wet passend onderwijs, IOAW, IOAZ, Awb en Gemeentewet voorkomen en/of die kenmerkend zijn voor de situatie in onze gemeente.

Hoofdstuk 2 Integrale benadering

De integrale benadering is van essentieel belang om met inwoner(s) en het/de betrokken sociaal team(s) te komen tot het verhelderen van de ondersteuningsvraag, die de inwoner heeft op één of meerdere gebieden binnen het sociaal domein.

Artikel 2. Melding ondersteuningsvraag

In dit artikel staat beschreven hoe een inwoner een ondersteuningsvraag kan stellen aan de gemeente. Een ondersteuningsvraag kan op verschillende manieren binnenkomen bij de gemeente. Dit kan bijvoorbeeld telefonisch, per mail of bij het sociaal team. Ook kan iemand anders namens de inwoner (op verzoek van de inwoner) om ondersteuning vragen of dient een inwoner bijvoorbeeld een aanvraag in voor een voorziening. Volgens de Awb dient een melding schriftelijk te worden bevestigd.

Meldingen worden formeel bij het college gedaan, met uitzondering van die op grond van de Participatiewet. Het in ontvangstnemen van deze melding gebeurt in beginsel door het UWV. De Participatiewet omschrijft de melding als het moment waarop cliënt zich bij het UWV heeft gemeld en zijn naam, adres en woonplaats aldaar zijn geregistreerd.

Het tweede lid is een uitwerking van de wettelijke verplichting van het college om gratis cliëntondersteuning te bieden aan inwoners met een ondersteuningsvraag (artikel 2.2.4 lid 1 sub a van de WMO 2015). Clientondersteuning heeft een bredere reikwijdte dan alleen de Wmo 2015. De Wmo 2015 biedt het kader voor het maken van beleid voor cliëntondersteuning. Daarmee is in één wet de cliëntondersteuning voor het gehele sociale domein (dus ook Jeugdwet en Participatiewet) en andere levensdomeinen (zoals de zorg) geregeld. Cliëntondersteuning houdt in: onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen. Het college moet ervoor zorg dragen dat cliëntondersteuning beschikbaar is en dat bij de cliëntondersteuning het belang van de inwoner het uitgangspunt is. Het college moet in ieder geval een algemene voorziening voor cliëntondersteuning realiseren, waar inwoners informatie en advies over vraagstukken van maatschappelijke ondersteuning en hulp bij het verkrijgen daarvan kunnen krijgen. Ook uitgebreide vraagverheldering alsmede kortdurende en kortcyclische ondersteuning bij het maken van keuzes op diverse levensterreinen maken daarvan deel uit.

Het derde lid is een uitwerking van de wettelijke verplichting van het college om een gezin de mogelijkheid te bieden om zelf een familiegroepsplan op te stellen.

In het vierde en vijfde lid wordt gesproken over het overleggen van de noodzakelijke gegevens. De gemeente werkt volgens de richtlijnen van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) om de privacy van de inwoner te waarborgen.

Artikel 3. Het gesprek en ondersteuningsplan

Het gesprek over de ondersteuningsvraag kan overal in de gemeente plaatsvinden, zoals bij de inwoner thuis, in een buurthuis of in het gemeentehuis. In het eerste lid van dit artikel staat een aantal punten genoemd dat in het gesprek aan de orde kan komen. Eén van de mogelijkheden die in het gesprek wordt verkend is de inzet van mantelzorg. Daarbij is het goed te weten dat ook het ondersteunen van mantelzorgers een taak van gemeenten is. De mantelzorger heeft een eigen positie in het gesprek met de gemeente over passende ondersteuning. Naast dat de gemeente de belanghebbende bij het gesprek ondersteuning biedt, dient zij ook aandacht te hebben voor de draagkracht en belasting van de mantelzorger zelf.

Volgens de Awb kan een inwoner zich altijd (door een gemachtigde) laten vertegenwoordigen in het contact met de gemeente.

Volgens de Memorie van Toelichting op de WMO 2015 hoeft het college geen maatwerkvoorziening te verstrekken wanneer diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen of andere maatregelen die naar hun aard algemeen gebruikelijk zijn, uitkomst kunnen bieden voor een cliënt (TK 2013-2014 33 841, nr. 3, p 148). Een voorziening kan nooit zonder meer algemeen gebruikelijk worden genoemd. Er moet steeds beoordeeld worden of de specifieke voorziening ook voor de cliënt in het concrete geval algemeen gebruikelijk is (zie CRvB 17-11-2009, nr. 08/3352 WMO). Een voorziening is algemeen gebruikelijk, op het moment dat deze:

- In betekenende mate wordt aangeschaft voor personen zonder beperking, en;
- financieel bereikbaar is voor personen met een inkomen op het niveau van het sociaal minimum, al dan niet door reservering voor de kosten.

Een algemene voorziening staat in de WMO 2015 gedefinieerd als ‘aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning’.

Het tweede lid regelt dat van het gesprek tussen de inwoner en een medewerker van het sociaal team over de ondersteuningsvraag een verslag op hoofdlijnen wordt gemaakt. Dit verslag kan ook meteen dienen als ondersteuningsplan, volgens het principe één gezin, één plan. De medewerker van het sociaal team maakt dit verslag en/of ondersteuningsplan en spreekt met de inwoner af wat een redelijke termijn is waarbinnen de inwoner dit ontvangt. Het verslag en/of ondersteuningsplan wordt opgenomen in het dossier van de inwoner waar hij toegang toe heeft. De inwoner heeft ook de mogelijkheid om, indien gewenst, opmerkingen of latere aanvullingen aan het verslag en/of ondersteuningsplan te laten toevoegen. Deze clausule is opgenomen zodat de inwoner regie heeft en kan hebben over de eigen ondersteuningsvraag en dus zeggenschap heeft over de inhoud van het verslag en/of ondersteuningsplan. Zo wordt ook recht gedaan aan het principe van ‘eigen kracht’.

In het tweede lid wordt geregeld dat het ondersteuningsplan in samenspraak met de inwoner wordt opgesteld. In bepaalde situaties is dit echter niet mogelijk doordat mensen door bijvoorbeeld één of meerdere lichamelijke en/of verstandelijke beperkingen en/of handicaps hebben waardoor zij in een inrichting verblijven (bijvoorbeeld in een gesloten GGZ-instelling). Een ondersteuningsplan wordt dan opgesteld in samenspraak met de gemachtigde en/of de begeleider.

Vergunningshouders die net in de gemeente een woning toegewezen hebben gekregen zijn in het begin druk bezig met het opstarten van allerlei financiële en praktische zaken als inrichting van de woning, een inkomen verkrijgen, verzekeringen regelen, opstarten inburgering, scholing voor kinderen, etc.. Voor deze groep wordt voorgesteld om na een periode van twee maanden alsnog een breed gesprek te voeren met een lid van het Sociaal Team en te horen hoe het met de vergunninghouder en/of het gezin gaat.

In het derde lid staat genoemd dat vervolgstappen en het gewenste resultaat wordt omschreven. Voorbeelden van gewenste resultaten die in het ondersteuningsplan worden opgenomen zijn:

- De cliënt kan zelfstandig en veilig wonen;
- De jongere en zijn ouders kunnen weer met elkaar in gesprek waarbij de jongere ook een zinvolle dagbesteding heeft gevonden;
- Het netwerk van de belanghebbende is ondersteund bij het volhouden van mantelzorg;
- De cliënt kan in zijn eigen levensonderhoud voorzien;
- De belanghebbende participeert op de reguliere arbeidsmarkt.

In het vijfde lid is bepaald dat het ondersteuningsplan toegestuurd wordt aan de inwoner. Dit doen wij zo spoedig als mogelijk is. In de WMO 2015 is vastgelegd welke termijn er voor het onderzoek en de beslissing op de aanvraag staat. Dit is in de Jeugdwet en de Participatiewet niet vastgelegd. Dit betekent dat in deze situaties de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is.

Artikel 4. Aanvraag van een maatwerkvoorziening

Een aanvraag kan rechtstreeks ingediend worden bij het college. Voor aanvragen op basis van de Jeugdwet en de WMO 2015 geldt een ondertekend ondersteuningsplan ook als een aanvraag. Een aanvraag voor een maatwerkvoorziening kan ook via het sociaal team ingediend worden bij het college. Uitzondering hierop is de aanvraag voor een uitkering. Deze moet ingediend worden bij het UWV.

Het UWV moet een bijstandsaanvraag aan de gemeente overdragen zodra de verstrekte gegevens en bewijsstukken naar haar oordeel juist, volledig en consistent zijn (artikel 30c lid 5 Wet SUWI). De aanvraag is ingediend wanneer het door cliënt ondertekend aanvraagformulier door het UWV in ontvangst is genomen. Het UWV is verplicht de overdracht (aan de gemeente) schriftelijk te melden aan cliënt (artikel 30c lid 5 Wet SUWI). Nadat de aanvraag is overgedragen naar het college, onderzoekt het college de aanvraag.

In sommige gevallen is op grond van de Participatiewet een melding bij het UWV niet voorgeschreven en kan cliënt zich direct tot het college wenden. Het gaat hier om:

- aanvragen bijzondere bijstand;
- aanvragen algemene bijstand voor personen die in een inrichting verblijven;
- aanvragen algemene bijstand voor personen die niet staan ingeschreven in de BRP (Zij moeten zich wenden tot het college van de centrumgemeente).

Daarnaast kunnen ook aanvragen algemene bijstand van vergunninghouders direct bij het college worden ingediend.

Aanvragen algemene bijstand voor personen die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt moeten worden ingediend bij de Sociale verzekeringsbank (SVB).

Het college moet overeenkomsten sluiten met het UWV over de overdracht van de aanvraag. In dat kader kunnen afspraken worden gemaakt over de taakverdeling en de termijn waarbinnen een aanvraag wordt overgedragen. Ook kan voor bepaalde categorieën van aanvragen een andere taakverdeling tussen het college en het UWV worden vastgesteld (artikel 30c lid 6 Wet SUWI). Om in het sociaal domein een uniforme aanpak te borgen rondom de melding en de aanvraag, maakt het college hierover afspraken met het UWV. De afspraken gaan over een aanpak conform de uitgangspunten uit de Verordening sociaal domein. Deze afspraken kunnen bijvoorbeeld worden ingevuld door een constructie waarbij de consultant van de gemeente, onder verantwoordelijkheid van het UWV, de melding in ontvangst neemt.

Artikel 5. Verstrekken van een maatwerkvoorziening

Samen met de inwoner wordt op basis van het verslag en/of ondersteuningsplan (artikel 3) gekeken welke maatwerkvoorziening het beste bijdraagt aan het verbeteren van de zelfredzaamheid van de inwoner. Het college kan extern advies inwinnen indien dat voor de (zorgvuldige) beoordeling van een aanvraag nodig is.

Het college gaat ervan uit dat mensen primair zelf verantwoordelijk zijn voor het oplossen van hun eigen belemmeringen of ondersteuningsvraag, zo mogelijk samen met het (sociale) netwerk.

Wanneer een belanghebbende zich tot het college wendt met een ondersteuningsvraag, wordt eerst onderzocht in hoeverre de belanghebbende, eventueel samen met zijn (sociale) netwerk, eigen

oplossingen kan realiseren. Eigen oplossingen én oplossingen via een algemeen gebruikelijke voorziening (het preventieve voorveld) gaan dan ook voor op de inzet van een maatwerkvoorziening. Daar waar de belanghebbende hulp nodig heeft bij het zelf realiseren van oplossingen, kan het college hem/haar hierin ondersteunen, door bijvoorbeeld het meedenken bij het opstellen van een programma van eisen bij een woningaanpassing, het geven van tips voor een sollicitatiebrief, mee te denken met ouders over het bieden van structuur op een dag voor een kind of het aanbieden van een gratis opvoedspreekuur.

Bij het afwegen van maatwerk sturen we op duurzame oplossingen, door in de onderbouwing van de ondersteuningskeuze deze aspecten af te wegen:

1. Betrokkenheid: is de inwoner optimaal betrokken?
2. Effectiviteit: is het een oplossing voor de ondersteuningsvraag?
3. Efficiency: wat kost deze oplossing op korte en lange termijn?
4. Wet- en regelgeving: mag het?

Artikel 6. Maatwerkvoorziening via een pgb

In het eerste lid is verankerd dat het college op grond van artikel 8.1.1 van de Jeugdwet en/of artikel 2.3.6 van de WMO 2015 een pgb kan verstrekken. Zowel in de Jeugdwet als in de WMO 2015 wordt een compleet beeld gegeven van de rechten en plichten van de inwoner.

In beide wetten is bepaald dat een pgb pas verstrekt wordt als:

- de inwoner op eigen kracht of met hulp uit het sociaal netwerk of met hulp van een curator, bewindvoerder, mentor of gemachtigde, voldoende in staat is de aan een persoonsgebonden budget verbonden taken op verantwoorde wijze uit te voeren;
- de inwoner gemotiveerd kan aantonen dat de maatwerkvoorziening die door een door de gemeente gecontracteerde aanbieder geleverd wordt, niet passend is;
- gewaarborgd is dat de ondersteuning die tot de maatwerkvoorziening behoort en die de inwoner met het budget wil inkopen, van goede kwaliteit is.

Het tweede lid geeft aan dat het in beginsel niet mogelijk is om achteraf kosten te declareren.

Lid 5 gaat over de wijze waarop de hoogte van een pgb wordt vastgesteld, waarbij geldt dat de hoogte toereikend moet zijn. In de memorie van toelichting (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 3, blz. 39) is vermeld dat de gemeente bijvoorbeeld kan bepalen dat het pgb niet hoger mag zijn dan een percentage van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan het verlenen van een passende maatwerkvoorziening in natura. Gemeenten hebben daarmee ook de mogelijkheid om differentiatie aan te brengen in de hoogte van het pgb. Gemeenten kunnen verschillende tarieven hanteren voor verschillende vormen van ondersteuning en voor verschillende typen hulpverleners. Gemeenten kunnen bij het vaststellen van tarieven bijvoorbeeld onderscheid maken tussen ondersteuning die wordt geleverd door het sociale netwerk, door hulpverleners die werken volgens de kwaliteitsstandaarden en hulpverleners die dat niet doen (zoals werkstudenten, zzp'ers zonder diploma's e.d.).

Een aanvraag voor een pgb kan geweigerd worden voor zover de kosten van het pgb hoger zijn dan de kosten van de compenserende maatwerkvoorziening waarbij zowel prijs als kwaliteit afwegingscriteria zijn. De situatie waarin het door de cliënt beoogde aanbod duurder is dan het aanbod van het college betekent dus niet bij voorbaat dat het pgb om die reden geheel geweigerd kan worden. Cliënten kunnen zelf bijbetalen wanneer het tarief van de door hen gewenste aanbieder duurder is dan het door het college voorgestelde aanbod. Het college kan het pgb slechts weigeren

voor dat gedeelte dat duurder is dan het door het college voorgestelde aanbod. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen doordat de gemeente vanwege inkoopvoordelen maatwerkvoorzieningen al snel goedkoper zal kunnen leveren dan wanneer iemand zelf ondersteuning inkoop met een pgb.

Een pgb is gemiddeld genomen ook goedkoper dan zorg en ondersteuning in natura omdat er minder overheadkosten hoeven te worden meegerekend. De maximale hoogte van een pgb is in de verordening begrensd op de kostprijs van de in de betreffende situatie door het college ingekochte compenserende maatwerkvoorziening in natura.

Het vaststellen van nadere regels voor de berekeningswijze van de hoogte van pgb's is gedelegeerd aan het college. Hierbij moet onderscheid gemaakt worden tussen verschillende vormen van zorg en ondersteuning.

Op grond van het achtste lid gelden de voorwaarden waaronder de ontvanger van een pgb diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere ondersteuning kan betrekken van een persoon die behoort tot zijn sociale netwerk.

De persoon die de pgb-houder wil betrekken uit het sociale netwerk voor een maatwerkvoorziening jeugd geen tarief hanteren dat hoger is dan [het door het college bij de berekening van de hoogte van het pgb gehanteerde tarief (overeenkomstig het derde en vierde lid) **OF** het gangbare tarief voor niet-professionele zorgverleners onder de Wet langdurige zorg].

Daarnaast is van belang dat in de nota naar aanleiding van het verslag (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 34) de regering heeft aangegeven dat onder dit sociale netwerk ook mantelzorgers kunnen vallen. Wel is de regering van mening dat de beloning van het sociale netwerk in elk geval beperkt moet blijven tot die gevallen waarin het de gebruikelijke hulp overstijgt en dit aantoonbaar tot betere en effectievere ondersteuning leidt en aantoonbaar doelmatiger is. Overeenkomstig de huidige Wmo-praktijk met betrekking tot informele hulp wordt hierbij in ieder geval gedacht aan diensten (zorg van mantelzorgers bijvoorbeeld). Informele hulp bij hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen is minder goed denkbaar. In geval ook hiervoor een pgb wordt aangevraagd is voor gemeenten van belang dat slechts een pgb wordt verstrekt indien naar het oordeel van het college is gewaarborgd dat de in te kopen diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen veilig, doeltreffend en cliëntgericht worden verstrekt (artikel 2.3.6, tweede lid, onder c, van de wet). Bij het beoordelen van de kwaliteit als bedoeld in artikel 2.3.6, tweede lid, onder c, van de wet weegt het college mee of de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen in redelijkheid geschikt zijn voor het doel waarvoor het persoonsgebonden budget wordt verstrekt (artikel 2.3.6, derde lid, van de wet).

Het bij de uitvoering van de Wet langdurige zorg gangbare tarief voor niet-professionele hulpverleners – waar in dit artikel naar verwezen wordt – bedraagt op dit moment overeenkomstig artikel 5.22 van de Regeling langdurige zorg €20. Door de *dynamische* verwijzing naar het stelsel van de Wet langdurige zorg stijgt het bij de uitvoering van deze verordening gehanteerde tarief mee als het bij de uitvoering van de Wet langdurige zorg gehanteerde tarief stijgt.

Om de uitvoering richtlijnen mee te geven bij het verstrekken van een pgb stelt het college een beleidsregel gebruikelijke zorg vast.

Artikel 7. Beschikking maatwerkvoorziening

Na de beslissing ontvangt de inwoner een beschikking. In dit artikel is vastgelegd wat er in ieder geval in deze beschikking moet staan. Op basis van de Awb kan een inwoner altijd bezwaar aantekenen tegen de beslissing. Een bezwaarclausule maakt standaard deel uit van de beschikking.

Bij het vierde lid geldt dat een aantal instanties zelf jeugdhulp mag inzetten. Hiervoor hoeft geen beschikking te worden afgegeven. Wel wordt er altijd een toekenningsbericht verstuurd. Dit houdt in dat zorgaanbieders in het gegevensknooppunt zien dat zij de zorg kunnen uitvoeren.

Hoofdstuk 3 Voorzieningen

Paragraaf 3.1 Voorzieningen op grond van de Jeugdwet

Artikel 8. Maatwerkvoorzieningen jeugd

Dit artikel is een nadere uitwerking van artikel 2.9 sub a van de Jeugdwet, waarin bepaald is dat de gemeenteraad bij verordening regels stelt over de door het college te verlenen individuele voorzieningen en overige voorzieningen. De maatwerkvoorzieningen jeugd zijn de voorzieningen die onder de specialistische hulp vallen. Het gaat om situaties waarin sprake is van ernstige of complexe problemen.

Voor hulp bij dyslexie geldt dat dit kan worden ingezet voor jeugdigen die verblijven op de basisschool, de regelgeving zoals deze gold in de Zorgverzekeringswet wordt hiermee voortgezet.

De praktijk is dat het aanbod van de individuele voorzieningen zich ontwikkelt. Daarom biedt het tweede lid het college de bevoegdheid om bij nadere regeling vast te stellen welke andere voorzieningen dan genoemd in het eerste lid beschikbaar zijn als maatwerkvoorzieningen jeugd. Tevens kan het college bij nadere regeling benoemen welke maatwerkvoorzieningen jeugd vrij toegankelijk zijn.

Paragraaf 3.2 Voorzieningen op grond van de WMO 2015

Artikel 9. Maatwerkvoorzieningen WMO

Dit artikel geeft een opsomming van in ieder geval beschikbaar zijnde maatwerkvoorzieningen Wmo. Het gaat om situaties waarin sprake is van ernstige of complexe problemen of belemmeringen ervoor zorgen dat er meer of andere hulp nodig is, dan waarin algemene en voorliggende voorzieningen in kunnen voorzien. In dit geval wordt er een ondersteuningsplan opgesteld.

De praktijk is dat het aanbod van de individuele voorzieningen zich ontwikkelt. Daarom biedt het tweede lid het college de bevoegdheid om bij nadere regeling vast te stellen welke andere voorzieningen dan genoemd in het eerste lid beschikbaar zijn als maatwerkvoorzieningen Wmo. Tevens kan het college bij nadere regeling benoemen welke maatwerkvoorzieningen Wmo vrij toegankelijk zijn, zoals bijvoorbeeld het instellen van een scootmobielpool.

Artikel 10. Aanvullende voorwaarden voor maatwerkvoorzieningen WMO

In artikel 2.1.3 lid 2 sub a van de WMO 2015 is bepaald dat de gemeenteraad bij verordening moet aangeven op basis van welke criteria het college kan vaststellen of een inwoner voor een maatwerkvoorziening voor zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang in aanmerking komt. In de memorie van toelichting op deze bepaling wordt aangegeven dat het bij het verstrekken van een voorziening op maatwerk aankomt. Gemeentelijke vrijheid is nodig omdat de behoeften van inwoners per gemeente kunnen verschillen en de sociale en fysieke infrastructuur per gemeente anders is. Ook het aanbod van algemene voorzieningen is niet in iedere gemeente gelijk. Het is daarom niet mogelijk of wenselijk dat in de verordening limitatief geregeld wordt welke maatwerkvoorzieningen verstrekt worden. De gemeente moet wel aan de hand van geschikte en toepasbare criteria meer in detail en concreet nader afbakenen in welke gevallen iemand een maatwerkvoorziening kan krijgen. In dit artikel is deze verplichting uitgewerkt.

Paragraaf 3.3 Voorzieningen op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ

Re-integratie is maatwerk. Ook de Participatiewet schrijft niet uitputtend voor welke voorzieningen het college aan moet bieden. Het is helemaal afhankelijk van iemands mogelijkheden en beperkingen wat in het concrete geval een passend re-integratietraject is. De voorziening is gericht op de arbeidsinschakeling en moet bijdragen aan het (op termijn) mogelijk maken van reguliere arbeid door een belanghebbende.

Artikel 11. Maatwerkvoorzieningen Participatiewet, IOAW en IOAZ

In het eerste lid wordt geregeld dat als het college van oordeel is dat een ondersteuningsplan niet nodig is voor het vaststellen van een recht op een maatwerkvoorziening als bedoeld in artikel 1, derde lid, sub f van de verordening dat het college dit dan achterwege kan laten. Zoals gezegd is dit aan het oordeel van het college. Het college heeft dus altijd de vrijheid om wel een breed gesprek te voeren en hiervan een ondersteuningsplan op te stellen indien dit naar de beoordeling van het college nodig dan wel wenselijk is. Artikel 1, derde lid, sub f van de verordening omschrijft de volgende maatwerkvoorzieningen: individuele en categoriale bijzondere bijstand (artikel 35 Participatiewet), individuele inkomenstoelage (artikel 36 Participatiewet) en de individuele studietoelage (artikel 36b Participatiewet). De gedachte is dat je simpele aanvragen voor één van deze maatwerkvoorzieningen simpel wil afhandelen als er geen andere problematiek speelt en daar waar dat nodig dan wel wenselijk is insteekt op een breed gesprek en het opstellen van een ondersteuningsplan.

In het derde lid staat dat de maatwerkvoorziening moet bijdragen aan het mogelijk maken van reguliere arbeid. Het uitgangspunt van de Participatiewet is werk boven uitkering. Het is afhankelijk van iemands mogelijkheden en beperkingen in welke mate dit op korte of lange(re) termijn haalbaar is en wat ervoor nodig is om dat punt te bereiken. Wat in het concrete geval een passend re-integratietraject is, is afhankelijk van de mogelijkheden en beperkingen van de belanghebbende. De voorziening is gericht op de arbeidsinschakeling en moet bijdragen aan het (op termijn) mogelijk maken van reguliere arbeid door een belanghebbende.

In het vierde lid wordt volstaan met een niet-limitatieve opsomming van maatvoorzieningen die het college kan aanbieden aan belanghebbende. Waar nodig kunnen ook andere maatwerkvoorzieningen ingezet worden. Al naar gelang de afstand van een persoon tot de arbeidsmarkt kan een voorziening gericht zijn op bijvoorbeeld:

- directe bemiddeling
- activering en het voorkomen van een isolement (zoals het doen van vrijwilligerswerk);
- het leren van vaardigheden of kennis;
- het opdoen van werkervaring;
- de mogelijkheid om met behoud van uitkering te werken.

Bij de keuze van het aanbieden van scholing, wordt door het college een afweging gemaakt. Daarbij wordt bekeken of de scholing (gelet op de mogelijkheden en capaciteiten van een belanghebbende) het meest doelmatig, adequaat en toereikend is met het oog op het aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid. Wanneer algemeen geaccepteerde arbeid niet mogelijk is maar passende arbeid wel kan scholing ook ingezet worden. Het doel is duurzame uitstroom.

In het vijfde lid staat dat een belanghebbende jonger dan 27 jaar die uit 's Rijks bekostigd onderwijs kan volgen uitgesloten wordt van het scholingsaanbod zoals geformuleerd in lid 4 sub c van dit artikel.

Het zesde lid bepaalt dat het college een budgetplafond kan instellen. Om de financiële risico's te beheersen, kan een verdeling worden gemaakt van de middelen over de verschillende voorzieningen. Het ontbreken van financiële middelen alleen, kan geen reden zijn voor de afwijzing van een aanvraag. De gemeente dient dan na te gaan welke andere, goedkopere alternatieven beschikbaar zijn. Dit houdt dus in dat er geen algemeen plafond ingesteld kan worden. Wel kan er per voorziening een plafond worden ingebouwd; dit laat de mogelijkheid open dat er naar een andere voorziening wordt uitgeweken.

Hoofdstuk 4 Specifieke bepalingen Jeugdwet

Artikel 12. Verwijzing naar jeugdhulp door huisarts, medisch specialist, jeugdarts of basisschool

De huisarts, de medisch specialist, jeugdarts en basisschool kunnen ook toegang geven tot jeugdhulp. Zij kunnen een jeugdige verwijzen naar een jeugdhulpaanbieder. Voor een basisschool geldt dit alleen voor het inzetten van dyslexiezorg. De jeugdhulpaanbieder beoordeelt dan welke jeugdhulp nodig is. Ook beoordeelt de jeugdhulpaanbieder hoe vaak en hoe lang de jeugdige de hulp nodig heeft. Hierbij moet de aanbieder zich houden aan de afspraken met de gemeente en de voorwaarden die de gemeente stelt. Voor de toegang tot jeugdhulp die via een verwijzing via de huisarts, medisch specialist, jeugdarts of basisschool plaatsvindt, is goede samenwerking tussen deze partijen en de jeugdconsulenten van groot belang. Voor dyslexiezorg geldt dat er altijd volgens het vastgestelde protocol gehandeld dient te worden. Elkaar kennen en afstemming zoeken is nodig zodat de problematiek van een jeugdige, zeker als er sprake is van meerdere en complexe problemen, in samenhang en met alle benodigde expertise wordt aangepakt.

Artikel 13. Jeugdhulp bij kindbeschermingsmaatregel en jeugdreclassering

Dit artikel gaat over de verplichtingen die de gemeente heeft als er een kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering opgelegd is door de rechter. Zowel de kindbeschermingsmaatregel als de jeugdreclassering worden uitgevoerd door een gecertificeerde instelling. De jeugdbeschermer en de jeugdreclassering mogen in het kader van de maatregel, besluiten tot inzet van jeugdhulp. Dat de jeugdbeschermer en de jeugdreclasserder deze bevoegdheid hebben staat in artikel 3.5 van de Jeugdwet. In het eerste lid wordt verwoord dat de gemeente zorg draagt voor een toereikend aanbod van jeugdhulpvoorzieningen, zodat de uitspraak van de rechter (of andere instantie) uitgevoerd kan worden. Hiervoor verstrekt het college geen beschikking.

Art. 14. Verwijzing naar jeugdhulp door Veilig Thuis

Veilig Thuis kan ook toegang geven tot jeugdhulp. Een van de taken van Veilig Thuis is passende hulpverlening inschakelen. Dit houdt in dat Veilig Thuis de jeugdige die hulp nodig heeft kan doorverwijzen naar een algemene vrij toegankelijke voorziening of naar een toegang via de gemeente. De gemeente moet zorgen dat de jeugdige de hulp krijgt die nodig is. De inzet van Veilig Thuis gaat altijd volgens de overeengekomen samenwerkingsafspraken.

Artikel 15. Jeugdhulp in spoedeisend geval

In dit artikel staat dat het college in spoedeisende gevallen een tijdelijke voorziening kan treffen. Dit is het geval als een spoedmachtiging afgegeven is door de rechter (of andere instantie) omdat onmiddellijke verlening van jeugdhulp noodzakelijk is en de reguliere machtiging niet afgewacht kan worden. De Jeugdwet noemt de inzet van jeugdhulp in spoedeisende gevallen in de artikelen 6.1.3 en 6.1.8.

Artikel 16. Vertrouwenspersoon jeugd

De vertrouwenspersoon wordt landelijk geregeld. Gemeenten hebben er gezamenlijk voor gekozen dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) dit namens alle gemeenten inkoop bij het

Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ); een stichting die op dit moment ook het vertrouwenswerk voor de jeugdzorg uitvoert. Uit de Jeugdwet vloeit voort dat behalve jeugdigen en ouders ook pleegouders dit recht hebben.

Hoofdstuk 5 Specifieke bepalingen WMO 2015

Artikel 17. Regels voor bijdrage in de kosten van maatwerkvoorzieningen en algemene voorzieningen binnen de WMO

De wet maakt een onderscheid tussen de bijdragen in de kosten van algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. De bijdragen in de kosten van algemene voorzieningen mag de gemeente bepalen en dit mag kostendekkend zijn. Een vereiste daarbij is dat een algemene voorziening financieel toegankelijk is voor de belanghebbende. In individuele gevallen is het mogelijk dat dit niet het geval is ondanks de geldende kortingsregeling (bijvoorbeeld vanwege schulden of andere hoge kosten). In dat geval is verwijzing naar de bijzondere bijstand niet mogelijk en komt de belanghebbende – als de ondersteuning noodzakelijk is – in aanmerking voor een maatwerkvoorziening.

De gemeente moet, blijkt uit uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB), de bijdrage in de kosten van een algemene voorziening opnemen in de verordening. De CRvB geeft aan dat een algemene voorziening aan een aantal voorwaarden moet voldoen, voordat het een algemene voorziening in de zin van de Wmo 2015 mag worden genoemd. Het gaat er dan bijvoorbeeld om dat de gemeente contracten heeft afgesloten voor deze voorziening. Dat is bij schoonmaakondersteuning het geval. Om die reden wordt voor de algemene voorziening schoonmaakondersteuning de hoogte van de bijdrage in de kosten opgenomen in deze verordening.

Aan inwoners wordt voor schoonmaakondersteuning een bijdrage in de kosten gevraagd op basis van het huidige beleid. Inwoners zijn in principe de kostprijs verschuldigd. In de kostprijs zitten kleine verschillen per gemeente/wijk. Dit komt doordat er wijkgericht is aanbesteed. Om de algemene voorziening voor iedereen betaalbaar te houden, worden twee verschillende bijdragen toegepast. De afname van meer dan 2 uur schoonmaakondersteuning per week is mogelijk. Hiervoor wordt dan wel de kostprijs in rekening gebracht.

Het totaal van de bijdragen in de kosten van maatwerkvoorzieningen dan wel pgb's zijn gelimiteerd tot een bedrag gelijk aan de kostprijs van de voorzieningen. De bijdrageregels in de verordening moeten passen binnen de kaders die het Uitvoeringsbesluit Wmo en Jeugd 2017 stelt. De wet verplicht tot het vaststellen van de kostprijs van een maatwerkvoorziening.

Het bijdrageplichtig inkomen wordt vastgesteld door het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Het is afhankelijk van inkomen en vermogen van de inwoner aan wie maatschappelijke ondersteuning wordt verleend. Aan de hand van dit inkomen wordt de maximale bijdrage vastgesteld. De gemeenteraad is bevoegd de eigen bijdrage naar beneden bij te stellen en communiceert in dat geval met het CAK.

In het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is opgenomen dat voor jeugdigen tot 18 jaar alle hulpmiddelen, met uitzondering van woningaanpassingen, vrijgesteld zijn van het betalen van een eigen bijdrage. Voor belanghebbenden van 18 jaar en ouder geldt een vrijstelling van het betalen van een eigen bijdrage voor rolstoelen.

Het college publiceert de kostprijs van de schoonmaakondersteuning en de bedragen als bedoeld in artikel 17B, zesde lid, op de gemeentelijke website.

Artikel 18. Jaarlijkse waardering mantelzorgers

Deze bepaling betreft een uitwerking van de verordeningsplicht in artikel 2.1.6 van de wet. Hierin is opgenomen dat bij verordening wordt bepaald op welke wijze het college zorg draagt voor een jaarlijkse blijk van waardering voor de mantelzorgers van cliënten in de gemeente.

Artikel 2.1.6 van de wet stelt dat het moet gaan om mantelzorgers van cliënten in de gemeente. Artikel 1.1.1 van de wet definieert een cliënt als een persoon die gebruik maakt van een algemene voorziening, maatwerkvoorziening of pgb, of door of namens wie een melding is gedaan. Het gaat dus ook om mantelzorgers van cliënten die een ondersteuningsvraag hebben aangemeld, ook al is daar geen voorziening op basis van deze wet uitgekomen. Voorts is de woonplaats van de cliënt bepalend, zodat het dus ook mantelzorgers kan betreffen die in andere gemeenten wonen.

Als blijk van waardering kan gedacht worden aan een naturavoorziening, bijvoorbeeld cadeaubon / bos bloemen, een geldelijke voorziening(een bedrag), of een uitnodiging voor een evenement, bijvoorbeeld een uitnodiging voor de dag van de mantelzorger, gezamenlijke koffie/borrel/uitstapje.

De mogelijkheden worden door het college in de nadere regels verder uitgewerkt.

Artikel 19. Tegemoetkoming meerkosten personen met een beperking of chronische problemen

Door een aanpassing in de huidige Wmo krijgen gemeenten met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2014 de mogelijkheid om een tegemoetkoming te verstrekken aan personen met een chronische ziekte of een beperking voor daarmee verband houdende, aannemelijke meerkosten. Dit artikel geeft het college de bevoegdheid om nadere regels hierover vast te stellen.

Artikel 20. Meldingsregeling calamiteiten en geweld

Dit artikel betreft een uitwerking van de verordeningsplicht die in het oorspronkelijke wetsvoorstel van de WMO 2015 in artikel 2.1.3, tweede lid, onder f, was opgenomen en waarin werd bepaald dat in de verordening in ieder geval bepaald diende te worden welke eisen gelden voor het melden van calamiteiten en geweld bij de verstrekking van een voorziening. Bij amendement (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 83) is deze bepaling (kennelijk onbedoeld) geschrapt. Regeling is echter onverminderd van belang.

In artikel 3.4, eerste lid, van de WMO 2015 is bepaald dat de aanbieder bij de toezichthoudend ambtenaar, bedoeld in artikel 6.1 van de WMO 2015 binnen 5 werkdagen melding doet van iedere calamiteit die bij de verstrekking van een voorziening heeft plaatsgevonden en van geweld bij de verstrekking van een voorziening. In artikel 6.1 van de WMO 2015 is bepaald dat het college personen aanwijst die zijn belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de WMO 2015.

In aanvulling op het bovenstaande regelt dit artikel dat er door het college een regeling wordt opgesteld over het doen van meldingen en dat de toezichthoudend ambtenaar deze meldingen onderzoekt en het college adviseert over het voorkomen van verdere calamiteiten en het bestrijden van geweld. Overeenkomstig het vierde lid kan het college bij nadere regeling bepalen welke verdere eisen gelden voor het melden van calamiteiten en geweld bij de verstrekking van een voorziening.

Artikel 21. Kwaliteitseisen maatschappelijke ondersteuning

Deze bepaling betreft een uitwerking van de verordeningsplicht in artikel 2.1.3, tweede lid, onder c, van de WMO 2015, waarin is bepaald dat in de verordening in ieder geval wordt bepaald welke eisen worden gesteld aan de kwaliteit van voorzieningen, eisen met betrekking tot de deskundigheid van beroepskrachten daaronder begrepen.

De regering legt de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van voorzieningen bij de gemeente en de aanbieder. Het is aan de gemeente om in de verordening te bepalen welke kwaliteitseisen worden gesteld aan aanbieders van voorzieningen. Die eisen zullen ook betrekking kunnen hebben op de deskundigheid van het in te schakelen personeel. De regering benadrukt in de memorie van toelichting op artikel 2.1.3, tweede lid, onder c, van de WMO 2015 (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 3) dat de kwaliteitseisen die zijn vervat in de artikelen 3.1 e.v. van de WMO 2015 en die zich rechtstreeks tot aanbieders richten, daarbij uitgangspunt zijn. De eis dat een maatwerkvoorziening van goede kwaliteit wordt verleend, biedt veel ruimte voor de gemeenten om in overleg met organisaties van cliënten en aanbieders te werken aan kwaliteitsstandaarden voor de ondersteuning.

Het college neemt in de contracten of subsidieafspraken met aanbieders op aan welke kwaliteitseisen de maatschappelijke ondersteuning moet voldoen. Hierbij sluit het college zoveel als mogelijk aan bij artikel 3.1 van de WMO 2015 en de kwaliteits- en deskundigheidseisen die in de desbetreffende branchegelden.

Als en voor zover geen kwaliteits- en deskundigheidseisen gedefinieerd en vastgesteld zijn stelt het college in aanvulling of afwijking daarvan nadere eisen vast met betrekking tot de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning. Hierbij neemt het college minimaal de bovenstaande eisen mee.

Het in het derde lid genoemde jaarlijkse cliëntervaringsonderzoek is verplicht op grond van artikel 2.5.1, eerste lid, van de WMO 2015.

Artikel 22. Klachtenregeling aanbieders

In dit artikel wordt ingegaan op de verplichting voor aanbieders om een regeling te hebben om klachten te behandelen. Een dergelijke bepaling is verplicht op grond van artikel 2.1.3, tweede lid, onder e, van de WMO 2015, waarin is bepaald dat in de verordening in ieder geval wordt bepaald ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor de afhandeling van klachten van cliënten is vereist. De aanbieder is ten aanzien van de in de verordening genoemde voorzieningen verplicht een klachtregeling op te stellen (artikel 3.2, eerste lid, onder a, van de WMO 2015).

In de memorie van toelichting (Kamerstukken II 2013/14, 33 841, nr. 3, blz. 57-58) staat dat cliënten in beginsel moeten kunnen klagen over alles wat hen niet aanstaat in de manier waarop zij zich bejegend voelen. De cliënt kan ontevreden zijn over het gedrag van een gemeenteambtenaar, bijvoorbeeld over de wijze waarop een gesprek is gevoerd of over diens (vermeende) gebrek aan deskundigheid. Is de cliënt niet tevreden over een gedraging van de aanbieder, dan kan het ook gaan om bijvoorbeeld de kwaliteit van de geleverde maatschappelijke ondersteuning (in verband met de deskundigheid van de medewerker of een bepaalde houding of uitlating, gebrekkige communicatie of (on)bereikbaarheid van de aanbieder).

De toepassing van de gemeentelijke klachtenregeling is beschreven in artikel 56 van de verordening.

Artikel 23. Medezeggenschap

Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 2.1.3, tweede lid, onder f, van de WMO 2015, waarin is bepaald dat in ieder geval moet worden bepaald ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor medezeggenschap van cliënten over voorgenomen besluiten van de aanbieder welke voor de gebruikers van belang zijn, vereist is.

In dit artikel gaat het dus om medezeggenschap van cliënten tegenover de aanbieder. Voorheen moest de aanbieder voldoen aan de in de Wet klachtrecht cliënten en de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz) gestelde regels. Onder de Wmcz werd inspraak tegenover de

aanbieder reeds verwezenlijkt via de cliëntenraad. Onder de Wmo 2015 is het stellen van regels geheel aan gemeenten overgelaten.

Hoofdstuk 6 Specifieke bepalingen Participatiewet en IOAW/ IOAZ

Paragraaf 6.1 Tegenprestatie

Algemene toelichting

Het college draagt een tegenprestatie naar vermogen op aan belanghebbenden, ook als die tegenprestatie niet direct samenhangt met arbeidsinschakeling. Een belanghebbende van achttien jaar of ouder doch jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd is vanaf de dag van melding gehouden naar vermogen een tegenprestatie te verrichten. Dit is vastgelegd in artikel 9, eerste lid, onderdeel c, van de Participatiewet. De tegenprestatie bestaat uit de plicht om naar vermogen door het college opgedragen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden te verrichten, naast of in aanvulling op reguliere arbeid en die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt.

In de verordening wordt ruimte geboden aan belanghebbenden bij het invullen van de tegenprestatie, met aandacht voor ieders individuele mogelijkheden. Maatwerk en het vergroten van de zelfredzaamheid staan hierbij voorop. De gemeente neemt de regierol actief op, maar biedt ruimte aan cliënten om mee te denken. Bij het uitoefenen van de regierol door de gemeente is een motiverende houding en zorgvuldige communicatie richting de belanghebbende van belang.

De plicht tot tegenprestatie heeft tot doel om maatschappelijk nuttige werkzaamheden te verrichten in de samenleving als tegenprestatie voor het ontvangen van een uitkering. Het opdragen van een tegenprestatie heeft niet primair tot doel de re-integratie van een belanghebbende te bevorderen, maar moet worden gezien als een nuttige bijdrage aan de samenleving. De tegenprestatie is daarom naar zijn aard niet gericht op toeleiding tot de arbeidsmarkt en is niet bedoeld als re-integratie instrument. Voorts mag een tegenprestatie het accepteren van passende arbeid of van re-integratie inspanningen niet belemmeren. Immers, als uitgangspunt geldt werk boven uitkering. Dat betekent dat eerst bekeken wordt of iemand via een re-integratietraject naar werk geleid kan worden. Is dit (vooralsnog) niet het geval, dan wordt bezien of er een tegenprestatie opgelegd kan worden.

Artikel 24 Inhoud van een tegenprestatie

Het college bepaalt aan de hand van de individuele omstandigheden en de voorhanden zijnde onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden, de aard, de duur en de omvang van de aan een persoon op te leggen tegenprestatie. Hierbij moet het college de in deze verordening neergelegde criteria in acht nemen. Dit artikel stelt voorwaarden ten aanzien van de inhoud van de tegenprestatie. Het college dient maatwerk toe te passen bij het opdragen van een tegenprestatie. Rekening moet worden gehouden met de persoonlijke situatie en individuele omstandigheden van belanghebbende. De werkzaamheden worden immers opgedragen 'naar vermogen'. Het is dus van belang dat belanghebbende ook in staat is de werkzaamheden te verrichten. Dit wordt nader toegelicht in artikel 25, eerste lid, van de verordening.

In lid 1 is bepaald dat de tegenprestatie onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden betreffen die additioneel van aard zijn. De werkzaamheden in het kader van de tegenprestatie dienen zich te onderscheiden van werkzaamheden die door de reguliere arbeidsmarkt verricht worden.

In lid 2 is bepaald dat de tegenprestatie motiverend wordt ingezet, waarbij tegemoet gekomen wordt aan het individuele en het collectieve belang. Bij het opdragen van de tegenprestatie wordt rekening gehouden met de eigen inbreng van de belanghebbende. De belanghebbende wordt gemotiveerd eigen ideeën aan te dragen. De communicatie over de tegenprestatie richting de belanghebbende

moet zorgvuldig verlopen, zodat helder is wat er van hem/haar verwacht kan worden. Het individuele belang van de belanghebbende wordt gediend met de bijdrage die de tegenprestatie levert aan het verminderen van de kwetsbare positie waarin hij/zij zich bevindt.

Artikel 25 Het opdragen van een tegenprestatie

Het college heeft beleidsvrijheid om een tegenprestatie op te leggen. Het college bepaalt uiteindelijk of, en zo ja welke tegenprestatie wordt opgedragen.

Lid 1 bepaald dat de werkzaamheden die als tegenprestatie ingezet worden, naar vermogen door een belanghebbende verricht moeten kunnen worden. De term 'naar vermogen' heeft betrekking op de mogelijkheden waarover een belanghebbende beschikt om deze werkzaamheden te verrichten. Immers, niet alle onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden kunnen worden opgedragen aan elke belanghebbende. Bij het opdragen van de tegenprestatie houdt het college rekening met de persoonlijke situatie en individuele omstandigheden van een belanghebbende waaronder leeftijd, opleiding, werkervaring en andere relevante persoonlijke omstandigheden. Hierbij wordt rekening gehouden met het fysieke en psychische vermogen van een belanghebbende. Bij het opdragen van de tegenprestatie dient het college maatwerk te leveren. Voorts wordt bij opdragen van een tegenprestatie rekening gehouden met praktische omstandigheden zoals reistijd, beschikbaarheid van kinderopvang en/of belanghebbende al maatschappelijke activiteiten verricht.

Daarnaast houdt het college bij het opdragen van de verplichting tot tegenprestatie rekening met de persoonlijke wensen en kwaliteiten van belanghebbende. Uiteraard moet die werkzaamheid voldoen aan het bepaalde bij of krachtens artikel 24 van deze verordening en moeten die werkzaamheid beschikbaar zijn. Het college is niet gehouden te voldoen aan de wensen van een belanghebbende, maar moet deze wel in de beoordeling meenemen. Als belanghebbende geen voorkeur kenbaar maakt of er geen keuzemogelijkheid is, kan het college een werkzaamheid opleggen.

Lid 2 bepaald de situaties waarin geen tegenprestatie wordt opgedragen. Onderdeel a spreekt voor zich.

Onderdeel b: de belanghebbende die deelneemt aan activiteiten in het kader van een re-integratietraject is bij de vaststelling van de verordening Tegenprestatie in 2015 door de gemeenteraad toegevoegd aan de doelgroep waarvan geen tegenprestatie wordt verlangd door het college.

Onderdeel c: in individuele gevallen kan het aantal uur mantelzorg lager worden gesteld, dan de genoemde 8 uur per week in dit onderdeel. Of sprake is van mantelzorg wordt getoetst aan de criteria van het begrip mantelzorg zoals neergelegd in artikel 1.1.1, eerste lid, van de WMO 2015.

Onderdeel d: belanghebbenden die parttime werk voor tenminste 20 uren per week verrichten. Daarmee wordt verondersteld dat zij voldoende bijdrage aan de samenleving hebben gegeven. Deze doelgroep is door de gemeenteraad bij de vaststelling van de verordening Tegenprestatie in 2015 toegevoegd aan de doelgroep waarvan geen tegenprestatie wordt verlangd door het college.

Onderdelen e en f:

Uit artikel 9, tweede, vijfde en zevende lid, van de Participatiewet vloeien deze 2 vrijstellingen voort:

- de zorg van alleenstaande ouders voor (een) kind(eren) in de leeftijd van 0 tot 5 jaar (artikel 9a Participatiewet). Deze ontheffing moet wel op verzoek van de belanghebbende door het college zijn gegeven (artikel 9, zevende lid, van de Participatiewet).

- ook belanghebbenden die volledig duurzaam arbeidsongeschikt zijn verklaard, worden ontheven van de plicht tot het leveren van een tegenprestatie (artikel 9, vijfde lid, van de Participatiewet).

Onderdeel g: als het college besluit geen tegenprestatie op te leggen omdat binnen de eigen gemeentegrenzen geen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden voorhanden zijn, wordt binnen zes maanden een heronderzoek uitgevoerd om te beoordelen of op dat moment wel maatschappelijk nuttige werkzaamheden binnen de eigen gemeentegrenzen voorhanden zijn. Als er wederom geen werkzaamheden voorhanden zijn, wordt opnieuw binnen zes maanden een heronderzoek uitgevoerd.

Artikel 26 Duur en omvang van een tegenprestatie

Het college beoordeelt aan de hand van de individuele omstandigheden van een belanghebbende en de voorhanden zijnde onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden, de aard, de duur en de omvang van de aan een persoon op te leggen tegenprestatie. Hierbij moet het college de in deze verordening neergelegde criteria in acht nemen. Dit artikel stelt voorwaarden aan de duur en omvang van de tegenprestatie. De omvang van de werkzaamheden en de duur in de tijd dienen in de regel beperkt te zijn. Dat betekent dat het college steeds een afweging maakt op basis van de situatie in welke mate een tegenprestatie verlangd kan worden.

Lid 1 regelt dat de tegenprestatie wordt ingezet voor een maximale duur.

Lid 2 regelt dat de tegenprestatie wordt ingezet voor een maximaal aantal uren. Voor het maximaal aantal uren is gekozen om de tegenprestatie van relatief geringe omvang te laten zijn.

Lid 3 regelt dat het opdragen van een tegenprestatie binnen een periode van 12 maanden slechts tweemaal mag worden opgedragen. Het gaat hierbij om een aaneengesloten periode van twaalf maanden.

Paragraaf 6.2 Beschut werk en loonkostensubsidie

Artikel 27. Beschut werk

In lid 1 is bepaald dat het college de voorziening beschut werk kan aanbieden aan iemand zoals omschreven in dit lid.

Lid 2 regelt de volgorde van het aanbieden van de voorziening beschut werk voor de persoon die een indicatie beschut werk heeft maar die nog niet in aanmerking is gekomen voor een beschut werkplek omdat het aantal geraamde beschut werkplekken in het jaar waarin de indicatie is afgegeven al is gerealiseerd.

Lid 3 bepaalt welke ondersteunende voorzieningen ingezet worden om deze dienstbetrekking mogelijk te maken. Gemeenten kunnen het werk zelf organiseren via bijvoorbeeld een aan de gemeente gelieerd bedrijf zoals een SW-bedrijf. Ook kunnen zij afspraken maken met andere reguliere werkgevers over de voorwaarden waarop zij deze mensen een dergelijke dienstbetrekking aanbieden.

Lid 4 regelt dat het college een maatwerkvoorziening aanbiedt, gericht op arbeidsinschakeling, tot het moment dat de dienstbetrekking beschut werk aanvangt.

Lid 5 bepaalt dat het college geen extra dienstbetrekkingen beschut werk realiseert bovenop het bij de jaarlijkse bij Ministeriële regeling geraamde beschut werkplekken.

Artikel 28. Loonkostensubsidie

Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 6, tweede lid, van de Participatiewet. Overeenkomstig deze bepaling dient de gemeenteraad bij verordening regels vast te stellen over de doelgroep loonkostensubsidie en de loonwaarde. De regels dienen in ieder geval te bepalen:

- de wijze waarop wordt vastgesteld wie tot de doelgroep loonkostensubsidie behoort, en
- de wijze waarop de loonwaarde wordt vastgesteld.

Het college stelt ter uitvoering van de loonkostensubsidie beleidsregels vast.

De wijze waarop wordt vastgesteld wie tot de doelgroep loonkostensubsidie behoort

Het college kan op verzoek of ambtshalve vaststellen wie tot de doelgroep loonkostensubsidie behoort (artikel 10c van de Participatiewet).

Personen zoals bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a, van de Participatiewet die mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben en van wie is vastgesteld dat zij met voltijdse arbeid niet in staat zijn tot het verdienen van het wettelijk minimumloon, behoren tot de doelgroep loonkostensubsidie (artikel 6, eerste lid, onderdeel e, van de Participatiewet).

Heeft het college vastgesteld dat een persoon behoort tot de doelgroep loonkostensubsidie en is een werkgever voornemens met die persoon een dienstbetrekking aan te gaan, dan stelt het college in beginsel de loonwaarde van die persoon vast (artikel 10d, eerste lid, van de Participatiewet).

Hiervoor is geen aanvraag vereist. De vastgestelde loonwaarde legt het college vast in een beschikking waartegen de (potentiële) werkgever bezwaar en beroep kan instellen.

De loonwaarde is een vastgesteld percentage van het rechtens geldende loon voor de door een persoon - die behoort tot de doelgroep loonkostensubsidie - verrichte arbeid in een functie naar evenredigheid van de arbeidsprestatie in die functie van een gemiddelde werknemer met een soortgelijke opleiding en ervaring, die niet tot de doelgroep loonkostensubsidie behoort (artikel 6, eerste lid, onderdeel g, van de Participatiewet).

De loonkostensubsidie zoals beschreven in deze verordening kan uitsluitend worden ingezet als de persoon in kwestie behoort tot de doelgroep loonkostensubsidie, als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdeel e, van de Participatiewet: mensen met een arbeidsbeperking. Deze nieuwe vorm van loonkostensubsidie is niet per definitie tijdelijk, maar kan indien nodig voor een langere periode worden ingezet. Met dit instrument compenseert de gemeente werkgevers voor de verminderde productiviteit van de werknemer (zie Kamerstukken II 2013/14, 33 161, nr. 107, blz. 60).

In artikel 10c van de Participatiewet is geregeld wanneer wordt vastgesteld of een persoon tot de doelgroep loonkostensubsidie behoort: op schriftelijke aanvraag of ambtshalve.

In afwijking van artikel 4 van deze verordening hoeft er geen ondersteuningsplan opgesteld te worden om te komen tot een aanvraag.

In artikel 10c van de Participatiewet is ook bepaald dat het aan college is om vast te stellen of een persoon tot de doelgroep loonkostensubsidie behoort. Binnen de kaders van de wet is het aan de gemeente om vast te stellen op welke wijze zij bepalen of mensen tot de doelgroep loonkostensubsidie behoren en of loonkostensubsidie voor hen wordt ingezet (zie Kamerstukken II 2013/14, 33 161, nr. 107, blz. 62). In artikel 28, tweede lid, van deze verordening, is vastgelegd welke criteria daarbij in acht genomen worden. Deze cumulatieve criteria zijn ontleend aan artikel 6, eerste lid, onderdeel e, van de Participatiewet. Daarin is immers wettelijk de doelgroep loonkostensubsidie vastgelegd.

Bij de vaststelling of iemand behoort tot de doelgroep loonkostensubsidie kan het college zich eventueel laten adviseren door een derde partij. Het college draagt dan personen voor die zouden kunnen behoren tot de doelgroep loonkostensubsidie bij deze derde partij en neemt daarbij

eveneens de in het tweede lid neergelegde criteria in acht. Op basis van het advies beslist het college of iemand tot de doelgroep loonkostensubsidie behoort

De wijze waarop de loonwaarde wordt vastgesteld

In artikel 10d, eerste lid, van de Participatiewet is bepaald dat als een persoon behoort tot de doelgroep loonkostensubsidie en een werkgever voornemens is een dienstbetrekking aan te gaan met die persoon, het college de loonwaarde van die persoon vaststelt. Hiervoor is geen aanvraag vereist. Het college kan zich laten adviseren door een derde partij met betrekking tot de vaststelling van de loonwaarde van een persoon (vijfde lid van dit artikel). De vastgestelde loonwaarde legt het college vast in een beschikking waartegen zowel de betrokken persoon als diens (potentiële) werkgever bezwaar en beroep kunnen instellen.

Als een dienstbetrekking tot stand komt, verleent het college loonkostensubsidie aan de werkgever met inachtneming van artikel 10d van de Participatiewet.

Paragraaf 3 Aanvullende inkomensondersteuning

Paragraaf 3.1 Individuele studietoeslag

Algemene toelichting

Verordeningsplicht

De Participatiewet legt de gemeenteraad de verplichting op in een verordening regels vast te stellen over het verlenen van een individuele studietoeslag. Deze verordeningsplicht is neergelegd in artikel 8, eerste lid, onderdeel c, van de Participatiewet. De regels moeten in ieder geval betrekking hebben op de hoogte en de frequentie van de betaling van de individuele studietoeslag (artikel 8, derde lid, van de Participatiewet).

De individuele studietoeslag biedt het college de mogelijkheid om mensen, van wie is vastgesteld dat ze niet in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen, een individuele studietoeslag te verstrekken als ze studeren. Het afronden van een studie versterkt de positie op de arbeidsmarkt. Een diploma is een bewijs tegenover werkgevers dat iemand gemotiveerd is en capaciteiten heeft. Mensen met een arbeidshandicap hebben volgens de regering een extra steuntje in de rug nodig als het gaat om studeren. Voor hen is de drempel om te lenen een stuk hoger, omdat de kans op een baan later lager is. Een studieregeling stimuleert mensen om toch de stap te zetten om naar school te gaan of een studie te gaan volgen. Ook biedt het een financiële compensatie voor het feit dat het voor deze groep vaak moeilijk is om de studie te combineren met een bijbaan (TK 2013-2014, 33 161, nr. 125, p. 2).

De individuele studietoeslag moet worden aangemerkt als een vorm van bijzondere bijstand (artikel 5, onderdeel d, van de Participatiewet). De individuele studietoeslag is een belaste verstrekking. De individuele studietoeslag is niet gerelateerd aan bepaalde kosten.

Voorwaarden individuele studietoeslag

In artikel 36b van de Participatiewet is vastgelegd aan welke voorwaarden een belanghebbende moet voldoen om in aanmerking te komen voor een individuele studietoeslag.

In artikel 36b lid 1 onderdeel b van de Participatiewet is bepaald dat een persoon recht heeft op studiefinanciering of op een tegemoetkoming.

Dat een persoon recht heeft op studiefinanciering of een tegemoetkoming, betekent niet dat een persoon deze ook daadwerkelijk ontvangt. Het recht op studiefinanciering bestaat, afhankelijk van iemands gekozen opleiding, leeftijd en inkomen. Of van dit recht gebruik gemaakt wordt is niet in de Participatiewet geregeld en is geen vereiste voor het ontvangen van een individuele studietoeslag op

grond van de Participatiewet. Voor het recht op een individuele studietoeslag is het dan ook voldoende dat een persoon recht heeft op studiefinanciering of een tegemoetkoming.

De aanvrager moet aannemelijk maken dat hij recht op studiefinanciering of een tegemoetkoming heeft.

De artikelen 12 (onderhoudsplicht ouders), 43 (vaststelling op aanvraag), 49 (schuldenlast) en 52 (voorschot) van de Participatiewet zijn niet van toepassing bij verlening van de individuele studietoeslag.

Een individuele studietoeslag kan niet als lening worden verstrekt als een persoon met de studietoeslag schulden wil aflossen. Artikel 49 van de Participatiewet is namelijk niet van toepassing op de individuele studietoeslag (artikel 36b, tweede lid, van de Participatiewet). Ook artikel 52 van de Participatiewet is niet van toepassing op de individuele studietoeslag (artikel 36b, tweede lid, van de Participatiewet). Dit maakt dat de individuele studietoeslag niet kan worden verstrekt in de vorm van een voorschot.

Studenten met een medische urenbeperking hebben ook recht

Door het vereiste dat een student niet in staat is om met *voltijdse arbeid* het wettelijk minimumloon te verdienen, is de studietoeslag niet toegankelijk voor studenten met alleen een medische urenbeperking. Deze studenten zijn wel in staat per uur het wettelijk minimumloon te verdienen, maar kunnen dit maar een beperkt aantal uren. Tijdens de behandeling in de Eerste Kamer werd de wens geuit dat ook deze studenten gebruik kunnen maken van de studietoeslag.

Artikel 29. Indienen verzoek

Personen als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a, van de Participatiewet kunnen een verzoek om een individuele studietoeslag indienen bij het college. Na ontvangst van dit verzoek kan het college aan deze personen een individuele studietoeslag verlenen (artikel 36b, eerste lid, van de Participatiewet). Een persoon dient op datum van de aanvraag aan de voorwaarden te voldoen zoals genoemd in artikel 36b, eerste lid, van de Participatiewet en aan de voorwaarden zoals genoemd in deze verordening.

Om onduidelijkheid te voorkomen omtrent de wijze waarop het verzoek als bedoeld in artikel 36b, eerste lid, van de Participatiewet moet worden ingediend, bepaalt dit artikel dat het verzoek moet worden gedaan middels een door het college vastgesteld formulier. In afwijking van artikel 4 van deze verordening hoeft er geen ondersteuningsplan opgesteld te worden om te komen tot een aanvraag.

Artikel 30. Advies over oordeel verdienen wettelijk minimumloon

Lid 1 bepaalt dat het college advies inwint bij het UWV met betrekking tot het oordeel of een persoon met voltijdse arbeid niet in staat is tot het verdienen van het wettelijk minimumloon, doch wel mogelijkheden tot arbeidsparticipatie heeft.

Lid 2 bepaalt dat het UWV bij de eerste adviesaanvraag wordt verzocht een prognose voor de toekomst te geven. Indien voor 100% vaststaat dat de situatie van de aanvrager niet zal verbeteren is verder onderzoek in de toekomst niet noodzakelijk.

Artikel 31 Hoogte en duur

In lid 1 is de hoogte van de individuele studietoeslag geregeld. Bij de bepaling van de hoogte is aansluiting gezocht bij de inkomensondersteuning tijdens studie of scholing die het UWV thans uitkeert aan Wajongers. Dit is 25% van het wettelijk minimumloon. Omdat dit een bruto bedrag is en de bijstand netto bedragen zijn is uitgegaan van de bijstandsnorm per maand voor een

alleenstaande. Het betreft de bijstandsnorm inclusief vakantie toeslag. Dit bedrag wordt dan eenmaal toegekend voor een periode van een halfjaar.

Is sprake van gehuwden die allebei afzonderlijk voldoen aan de voorwaarden voor een individuele studietoeslag, dan komen zij beiden afzonderlijk in aanmerking voor een individuele studietoeslag van 25% van de bijstandsnorm voor een alleenstaande inclusief vakantie toeslag.

In lid 2 is bepaald dat een persoon slechts eenmaal binnen een periode van zes maanden in aanmerking kan komen voor een individuele studie toeslag. Doorgaans kan een persoon halfjaarlijks starten met een opleiding. Voor de beoordeling of een belanghebbende in aanmerking komt voor een individuele studietoeslag wordt de situatie op de datum van de aanvraag beoordeeld. Om deze reden is geregeld dat een persoon slechts eenmaal binnen een periode van zes maanden in aanmerking kan komen voor een individuele studietoeslag. Studeert een persoon na die zes maanden nog steeds en voldoet hij aan de voorwaarden van artikel 36b, eerste lid, van de Participatiewet, dan kan hij opnieuw in aanmerking komen voor een individuele studietoeslag. Met de periode van 6 maanden wordt aangesloten bij de halfjaarlijkse inschrijf- en startmomenten die doorgaans gelden voor opleidingen.

Dit kan bijvoorbeeld doeltreffend zijn omdat een persoon enkel op het moment van aanvraag moet voldoen aan de uit artikel 36b van de Participatiewet voortvloeiende voorwaarden voor aanspraak te maken op een individuele studietoeslag. Stel dat een persoon slechts eenmaal per twaalf maanden in aanmerking kan komen voor een individuele studietoeslag, dan wordt deze toeslag toegekend voor een periode van twaalf maanden waarbinnen de mogelijkheid bestaat dat deze persoon al lang geen studie meer volgt. Immers, alleen op moment van aanvraag moet een persoon voldoen aan de voorwaarden van artikel 36b van de Participatiewet. Als hij op enig moment na de aanvraag hier niet meer aan voldoet, heeft dat geen gevolgen voor het recht op een individuele studietoeslag.

Na afloop van de periode van 6 maanden dient de studietoeslag opnieuw te worden aangevraagd. Een persoon dient zelf het initiatief hiertoe te nemen. Een advies aanvraag bij het UWV is niet noodzakelijk indien bij een eerder advies reeds voor 100% vast is komen te staan dat de situatie niet zal verbeteren.

In lid 3 is bepaald dat een individuele studietoeslag eenmaal per 6 maanden wordt uitbetaald.

Paragraaf 3.2 Individuele inkomenstoelage

Aan de bijstand ligt het uitgangspunt ten grondslag dat het normbedrag, bedoeld ter voorziening in de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan met inbegrip van een component reservering, in beginsel toereikend is. Toch kan de financiële positie van mensen die langdurig op een minimuminkomen zijn aangewezen onder druk komen te staan als er na verloop van tijd geen enkel perspectief lijkt te zijn om door inkomen uit arbeid het inkomen te verhogen. Per 1 januari 2015 is het verlenen van de toeslag geen gebonden bevoegdheid meer, maar een discretionaire bevoegdheid. Dit betekent dat het college een individuele inkomenstoelage kan verlenen als een persoon voldoet aan de voorwaarden daarvoor. Het college kan in beleidsregels aangeven welke groepen niet in aanmerking komen voor individuele inkomenstoelage en in welke gevallen personen uitzicht hebben op inkomensverbetering. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan personen aan wie in de referentieperiode een maatregel is opgelegd wegens een schending van een arbeidsverplichting of een re-integratieverplichting of aan personen die uit 's Rijks kas bekostigd onderwijs volgen.

De individuele inkomenstoelage is niet gerelateerd aan bepaalde kosten.

Verordeningsplicht

Bij verordening moeten regels vastgesteld worden over het verlenen van een individuele inkomenstoelage als bedoeld in artikel 36 van de Participatiewet. Deze regels moeten in ieder geval betrekking hebben op de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de begrippen 'langdurig' en 'laag inkomen'. Daarnaast moet bij verordening de hoogte van de individuele inkomenstoelage bepaald worden.

Artikel 32. Indienen verzoek

Om onduidelijkheid te voorkomen over de wijze waarop het verzoek moet worden ingediend, bepaalt artikel 32 van deze verordening dat het verzoek moet worden gedaan middels een door het college vastgesteld formulier. In afwijking van artikel 4 van deze verordening hoeft er geen ondersteuningsplan opgesteld te worden om te komen tot een aanvraag.

Artikel 33. Langdurig laag inkomen

Van belang bij het bepalen wat een langdurig laag inkomen is, is wat onder 'langdurig' en onder 'laag' wordt verstaan.

In dit artikel is bepaald wat onder een langdurig laag inkomen wordt verstaan.

Inkomen

Onder een laag inkomen wordt verstaan 'een inkomen is laag als het niet hoger is dan 120 % van de toepasselijke bijstandsnorm'. Met inkomen wordt bedoeld het inkomen zoals bedoeld in artikel 32 en 33 van de Participatiewet. In afwijking hiervan wordt algemene bijstand voor de beoordeling van het recht op individuele inkomenstoelage ook in aanmerking genomen als inkomen. Bijzondere bijstand kan niet als inkomen in aanmerking worden genomen.

Onder *langdurig* wordt verstaan: gedurende een periode van 36 maanden voorafgaand aan de aanvraagdatum.

Marginale overschrijding

De vraag of het inkomen van een persoon gedurende de 36 maanden voorafgaand aan de aanvraagdatum niet hoger is dan het langdurig lage inkomen van 120 % van de toepasselijke bijstandsnorm, zal niet al te rigide mogen worden beoordeeld. Een marginale overschrijding van dit lage inkomen moet worden genegeerd (1). Gaat het inkomen van een persoon gedurende (een deel van) de 36 maanden voorafgaand aan de aanvraagdatum de toepasselijke bijstandsnorm maandelijks met ongeveer € 5 of meer te boven, dan is geen sprake meer van een marginale overschrijding van de bijstandsnorm die niet aan toekenning van een individuele inkomenstoelage in de weg staat. Er is immers geen sprake van een incidentele geringe overschrijding van de bijstandsnorm of van te verwaarlozen bedragen van enkele eurocenten (2).

1. CRvB 19-08-2008, nrs. 06/1163 WWB e.a., ECLI:NL:CRVB:2008:BE8918 en CRvB 15-02-2011, nr. 08/5141 WWB, ECLI:NL:CRVB:2011:BP5532.
2. (CRvB 27-03-2012, nr. 10/2488 WWB, ECLI:NL:CRVB:2012:BW0068 en CRvB 31-07-2012, nr. 12/1825 WWB, ECLI:NL:CRVB:2012:BX7178

Aanvraagdatum

De aanvraagdatum is de datum waarop een persoon individuele inkomenstoelage aanvraagt. Het gaat om de datum waarop een persoon langdurig een laag inkomen heeft, geen in aanmerking te nemen vermogen heeft als bedoeld in artikel 34 van de Participatiewet en, gelet op de omstandigheden van die persoon, geen uitzicht op inkomensverbetering heeft. De aanvraagdatum komt meestal overeen met de meldingsdatum. De aanvraagdatum kan in beginsel niet liggen vóór de

dag waarop een persoon zich heeft gemeld om individuele inkomenstoelage aan te vragen, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden. Dit volgt uit artikel 44, eerste lid, van de Participatiewet en de jurisprudentie rondom artikel 44 van de Participatiewet.

Artikel 34. Hoogte individuele inkomenstoelage

In lid 1 is bepaald dat bij vaststelling van de hoogte van de individuele inkomenstoelage onderscheid wordt gemaakt tussen een alleenstaande, een alleenstaande ouder en gehuwden.

Gehuwden

Bij gehuwden moet in het oog worden gehouden dat het recht op individuele inkomenstoelage de gehuwden gezamenlijk toekomt. Worden personen op de aanvraagdatum als gehuwden aangemerkt, dan moeten beide gehuwden voldoen aan de voorwaarden van artikel 36, eerste lid, van de Participatiewet. Voldoet één van hen niet aan deze voorwaarden, dan bestaat voor beiden geen recht op individuele inkomenstoelage.

Wijziging leefvorm

De leefvorm (alleenstaande, alleenstaande ouder of gehuwd) van een persoon kan wijzigen binnen de 36 maanden voorafgaand aan de aanvraagdatum. Dit is bijvoorbeeld het geval indien gehuwden individuele inkomenstoelage aanvragen, maar zij over een gedeelte van de referentieperiode als alleenstaande moeten worden aangemerkt. Personen moeten dan ook over dat deel van de referentieperiode aan de voorwaarden voldoen om voor individuele inkomenstoelage in aanmerking te komen. Gehuwden moeten immers zowel gezamenlijk als afzonderlijk aan de voorwaarden voldoen.

In lid 2 is bepaald dat als één van de echtgenoten uitgesloten is van het recht op individuele inkomenstoelage, anders dan vanwege het niet voldoen aan de voorwaarden van artikel 36, eerste lid, van de Participatiewet, dan komt de rechthebbende partner wel in aanmerking voor een individuele inkomenstoelage. Het gaat hier om een partner die op een van de in artikelen 11 of 13, eerste lid, van de Participatiewet genoemde gronden geen recht heeft op bijstand. Als slechts één partner recht heeft op individuele inkomenstoelage, komt deze rechthebbende partner in aanmerking voor een individuele inkomenstoelage naar de hoogte die voor hem als alleenstaande of alleenstaande ouder zou gelden.

In lid 4 is een indexeringsbepaling opgenomen. Deze bepaling voorkomt dat de verordening telkens opnieuw moet worden vastgesteld, enkel voor indexatie van de bedragen. Het is van belang de nieuwe bedragen (na indexatie) duidelijk te communiceren.

Het college publiceert de bedragen als bedoeld in het vijfde lid op de gemeentelijke website.

Paragraaf 4 Afstemming Participatiewet, IOAW en IOAZ

Rechten en plichten in de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ

De gemeenteraad heeft ingevolge de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ een verantwoordelijkheid met betrekking tot de invulling van de rechten en plichten van de belanghebbenden. Mede gelet op de rechtszekerheid van een belanghebbende is de raad wettelijk verplicht regels te stellen over de bevoegdheid tot het opleggen van een afstemming (het verlagen van de uitkering bij niet-nakoming verplichtingen). De raad heeft daarmee de ruimte om een nadere afweging te maken welke gedragingen leiden tot welke mate van afstemming. Uitzonderingen hierop vormen de in de Participatiewet bepaalde gedragingen, waarbij de raad of alleen een beperkte vrijheid heeft in het bepalen van de duur van de afstemming (de geüniformeerde verplichtingen uit artikel 18, vierde lid van de Participatiewet) of gedragingen waar in zijn geheel geen discretionaire bevoegdheid mogelijk is (de taaleis uit artikel 18b van de Participatiewet). De onder laatstgenoemd artikel vallende gedraging komt dan ook maar op één punt terug in deze verordening.

Het overige is tot uiting gebracht in deze verordening, waarbij proportionaliteit voorop staat.

Artikel 9a, twaalfde lid en artikel 18, tweede lid van de Participatiewet, artikel 20, tweede lid en artikel 38, twaalfde lid van de IOAW alsmede artikel 20, eerste lid en artikel 38, twaalfde lid van de IOAZ leggen een directe koppeling tussen de rechten en verplichtingen van uitkeringsgerechtigden: het recht op een uitkering is altijd verbonden aan de plicht zich in te zetten om weer onafhankelijk te worden van de uitkering. Dit betekent dat de vaststelling van de hoogte van de uitkering niet alleen afhangt van de toepasselijke norm en de beschikbare middelen van de belanghebbende, maar ook van de mate waarin de verplichtingen worden nagekomen.

Paragraaf 4.1 Algemene bepalingen

Artikel 35. Mate van verlaging

In artikel 43 van deze verordening zijn voor verschillende gedragingen die niet-nakoming van een verplichting tot gevolg hebben, standaardafstemmingen vastgesteld in de vorm van een vaste percentuele verlaging van de uitkering. In dit artikel is de hoofdregel neergelegd. Deze bepaling brengt met zich mee dat bij elke op te leggen afstemming moet worden nagaan of gelet op de individuele omstandigheden van de belanghebbende afwijking van de hoogte en de duur van de voorgeschreven standaard afstemming geboden is. Afwijking van de standaard mate van afstemming kan zowel een verzwarende als een matigende betekenen.

De ernst van de gedraging komt tot uitdrukking in het standaardpercentage waarmee de uitkering wordt verlaagd. Wat betreft de beoordeling van de mate van verwijtbaarheid wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 38 van de verordening. Matiging van de verlaging wegens persoonlijke omstandigheden kan bijvoorbeeld in de volgende gevallen aan de orde zijn:

- bijzondere persoonlijke omstandigheden van de belanghebbende of diens gezin, zoals bijvoorbeeld hoge eigen bijdrage ziektekosten vanwege een chronische ziekte of hoge noodzakelijke uitgaven van bijzondere aard waarvoor geen financiële tegemoetkoming mogelijk is;
- sociale omstandigheden, waarbij de ten uitvoer legging van de afstemming onevenredig bezwarende gevolgen heeft of niet gewenste neveneffecten;
- bij een opeenstapeling van verlaging van de norm: de zwaarte van het geheel van verlagingen is niet evenredig aan de ernst van de gedraging en de mate van verwijtbaarheid.

Het hebben van schulden is echter geen reden om tot matiging over te gaan.

Artikel 36. Het besluit tot opleggen van verlaging

Het afstemmen van een uitkering op grond van de Participatiewet dan wel op grond van hoofdstuk 6, paragraaf 4 van deze verordening vindt plaats door middel van een besluit. Tegen dit besluit staan de rechtsmiddelen uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) open. In dit artikel is aangegeven wat in het besluit in ieder geval moet worden vermeld. Deze eisen vloeien rechtstreeks voort uit de Awb en dan met name uit het vereiste om het besluit van een deugdelijke motivering is voorzien.

Artikel 37. Het horen van de aanvrager

Op grond van afdeling 4.1.2. van de Awb is in een aantal gevallen het horen van de belanghebbende verplicht bij de voorbereiding van besluiten.

In het eerste lid wordt het horen van de belanghebbende voordat de uitkering wordt afgestemd in beginsel voorgeschreven.

Het tweede lid bevat een drietal uitzonderingen op deze hoor plicht.

Onder sub b van dit tweede lid wordt verstaan dat het college al beschikt over de zienswijze van belanghebbende en dat die nog betrekking heeft op dezelfde omstandigheden/situatie.

Artikel 38. Afzien van het verlagen van de uitkering

Het eerste lid sub a van dit artikel is overgenomen uit artikel 18, negende lid van de Participatiewet en artikel 20, derde lid van de IOAW/IOAZ. Aangenomen moet worden dat hiervan uitsluitend sprake is bij evidente afwezigheid van verwijtbaarheid (zie uitspraak Centrale Raad van Beroep (CRvB) 24-07-2001, nr. 99/1857 NABW, LJN AD4887). Het is aan het college te beoordelen of elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt aan het betreffende gedrag. Is vanwege de afwezigheid van elke vorm van verwijtbaarheid afgezien van het toepassen van een afstemming, dan is het niet mogelijk om bij toepassing van recidive deze gedraging mee te tellen.

Is overigens vanwege een afstemming op grond van artikel 18, eerste lid van de Participatiewet (de IOAW en IOAZ hebben geen gelijklopend artikel) van een verlaging van de uitkering afgezien dan is daarin geen reden gelegen om de betreffende gedraging buiten beschouwing te laten in geval van recidive.

Het eerste lid sub b van dit artikel regelt dat het college geen verlagingen oplegt voor gedragingen die inmiddels langer dan één jaar geleden hebben plaatsgevonden. Een reden om af te zien van het opleggen van een afstemming is dat de gedraging te lang geleden heeft plaatsgevonden. Omwille van de effectiviteit ("lik op stuk") is het nodig dat een verlaging spoedig nadat de gedraging heeft plaatsgehad, wordt opgelegd.

Het tweede lid regelt dat kan worden afgezien van het opleggen van een afstemming als daarvoor dringende redenen aanwezig zijn. Onder dringende redenen moet worden verstaan de situatie dat het verlagen van de uitkering voor de belanghebbende of diens gezin onaanvaardbare consequenties zal hebben van niet-financiële aard. Uit het woord "dringend" blijkt dat er wel iets heel bijzonders en uitzonderlijks aan de hand moet zijn, wil een afwijking van het algemene principe gerechtvaardigd zijn. Wat dringende redenen zijn, is afhankelijk van de concrete, individuele situatie en kan dus niet op voorhand worden vastgelegd.

Artikel 39. Ingangsdatum tijdvak van een verlaging

Het eerste lid bepaalt dat het opleggen van een afstemming plaatsvindt door middel van het verlagen van de uitkering in de eerstvolgende kalendermaand(en).

Dit houdt in dat een verlaging wordt opgelegd met ingang van de eerste dag van de kalendermaand, die volgt op de kalendermaand waarin het besluit bekend is gemaakt, voor zover er niet reeds een verlaging loopt of voor zover er geen sprake is van inkomsten uit andere bron boven uitkering in die maand. Voor de berekening van de hoogte van de verlaging moet worden uitgegaan van de voor die maand geldende uitkering.

Het tweede lid regelt een uitzondering op het eerste lid van dit artikel. Bij een nieuwe aanvraag kan de uitkering worden verlaagd vanaf de datum van ingang van de uitkering. De uitkering hoeft dan niet te worden herzien.

In het derde lid is geregeld dat een verlaging niet los kan worden gezien van het recht op uitkering. Het opleggen van een afstemming is niet mogelijk als een belanghebbende geen recht op uitkering (meer) heeft (CRvB 07-08-2012, nr. 10/3435 WWB, ECLI:NL:CRVB:2012:BX3978).

Als een verlaging niet of niet geheel ten uitvoer kan worden gelegd als gevolg van de beëindiging of intrekking van het recht op uitkering, is het ook mogelijk om de verlaging of dat deel van de verlaging dat nog niet is uitgevoerd, alsnog op te leggen als belanghebbende binnen 90 dagen na beëindiging van de uitkering opnieuw een uitkering op grond van die wet toegekend krijgt. Een dergelijke

maatregel kan vanwege de samenhang met het recht op de uitkering niet bij voorbaat worden opgelegd. Het college moet bij het opnieuw toekennen van het recht op de uitkering beoordelen in hoeverre er nog aanleiding bestaat om een verlaging toe te passen. Pas dan is sprake van een afstemmingsbesluit en staat de mogelijkheid van bezwaar tegen de maatregel open (CRvB 08-09-2009, nrs. 07/6337 WWB e.a., ECLI:NL:CRVB:2009:BJ7732 en CRvB 07-12-2010, nr. 09/1094 WWB, ECLI:NL:CRVB:2010:BO6721).

Artikel 40. Berekeningsgrondslag

In dit artikel is het uitgangspunt vastgelegd dat een verlaging wordt berekend over de uitkering, waarbij de begripsbepaling zoals omschreven in artikel 1, derde lid sub I van deze verordening wordt gehanteerd. De verlaging kan dus ook worden toegepast op de bijzondere bijstand indien aan een belanghebbende bijzondere bijstand wordt verleend met toepassing van artikel 12 en artikel 13, derde lid van de Participatiewet.

Paragraaf 4.2 Niet nakomen van de niet geüniformeerde verplichtingen met betrekking tot de arbeidsinschakeling

Artikel 41. Gedragingen Participatiewet

De verwijtbare gedragingen in dit artikel omvatten het niet, niet tijdig alsmede het onvoldoende nakomen van diverse niet-geüniformeerde verplichtingen met betrekking tot de arbeidsinschakeling. In artikel 18, vierde lid sub h van de Participatiewet staat dat de verlaging plaatsvindt ingeval men niet meewerkt, de werkzaamheden niet verricht of er geen gebruik van maakt. De situatie doet zich echter ook voor dat men niet tijdig of onvoldoende meewerkt, gebruik maakt van. Deze gedragingen doen eveneens afbreuk aan de opgelegde verplichtingen. Naar de geest van de wet is een verlaging ook dan aan de orde. Om onduidelijkheid te voorkomen is daarom in artikel 41 neergelegd dat sprake is van een verwijtbare gedraging bij het niet, niet tijdig of onvoldoende nakomen van deze verplichtingen. Echter qua ernst is deze gedraging van een lagere rangorde en zijn deze gedragingen dan ook onder de derde categorie geschaard.

Met de invoering van de Wet Taaleis is het tweede lid sub d toegevoegd. In artikel 17, tweede lid Participatiewet bepaalt dat belanghebbende verplicht is desgevraagd de medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van de Wet Taaleis. Als belanghebbende niet komt opdagen voor de taaltoets kan dit aanleiding geven tot het verlagen van de bijstand.

De artikelen 41 en 43 van de verordening moeten in onderlinge samenhang worden gelezen. De verwijtbare gedragingen die zijn genoemd in artikel 41 zijn ondergebracht in vier categorieën. Aan die categorieën wordt in artikel 43 een gewicht toegekend in de vorm van een verlagingpercentage. De categorieën zijn gerangschikt naar toenemende zwaarte.

Een gedraging wordt ernstiger geacht naarmate de gedraging meer concrete gevolgen heeft voor het niet verkrijgen of behouden van betaalde arbeid. De rangschikking van de gedragingen onder de verschillende categorieën in dit artikel zijn getoetst aan proportionaliteit en coherentie met het bepaalde in artikel 18 van de Participatiewet.

Er is geen sprake van een verwijtbare gedraging zoals bedoeld in artikel 41 van de verordening als de gedraging voortvloeit uit een gedraging zoals bedoeld in artikel 18, vierde lid van de Participatiewet.

NB

De plicht tot medewerking aan arbeidsinschakeling geldt vanaf datum melding (zie artikel 9, eerste lid, van de Participatiewet). Specifiek voor personen jonger dan 27 jaar geldt dat zij worden beoordeeld op hun inspanningen in de eerste vier weken na de melding (artikel 43, vierde en vijfde lid, van de Participatiewet). Is geen enkele inspanning verricht, dan bestaat op grond van artikel 13,

tweede lid, sub d, van de Participatiewet geen recht op bijstand. Zijn er wel inspanningen verricht, maar naar het oordeel van het college onvoldoende, dan verlaagt het college de uitkering.

Artikel 42. Gedragingen IOAW en IOAZ

De artikelen 42 en 43 van de verordening moeten in onderlinge samenhang worden gelezen. In artikel 42 worden schendingen van verplichtingen die voortvloeien uit de IOAW en IOAZ geformuleerd. De verwijtbare gedragingen, die zijn genoemd in artikel 42, zijn ondergebracht in categorieën.

Aan die categorieën wordt in artikel 43 een gewicht toegekend in de vorm van een verlagingpercentage. De categorieën zijn gerangschikt naar toenemende zwaarte. Een gedraging wordt ernstiger geacht naarmate de gedraging meer concrete gevolgen heeft voor het niet aanvaarden, verkrijgen of behouden van betaalde arbeid

In dit artikel staat onder welke categorie de schending van de arbeidsverplichtingen IOAW en IOAZ valt. De indeling komt overeen met artikel 41 van deze verordening.

Artikel 43. Hoogte en duur van een verlaging

In dit artikel wordt gewicht aan de categorie, waaronder de gedraging valt, toegekend in de vorm van een verlagingpercentage alsmede de duur van de afstemming. Dit artikel heeft betrekking op de gedragingen zoals benoemd in de artikelen 41 en 42 van deze verordening.

De hoogte van de percentages en de duur van de afstemming bij de verschillende categorieën gedragingen in dit artikel zijn getoetst aan proportionaliteit en coherentie met het bepaalde in artikel 18 van de Participatiewet.

Paragraaf 4.3 Niet nakomen van de geüniformeerde verplichtingen met betrekking tot de arbeidsinschakeling

De regering is van mening dat het niet nakomen van een aantal specifieke (arbeids-)verplichtingen, alle voortvloeiend uit de algemene verplichtingen van de artikelen 9, 17, 18b, 41 en 55 van de Participatiewet van dien aard zijn dat daar direct krachtdadig en uniform optreden vanuit het college wenselijk is. Hier past naar de mening van de regering geen discretionaire bevoegdheid. In de Participatiewet is bepaald dat het college, ingeval er sprake is van een in de Participatiewet benoemde gedraging, de uitkering dient te worden verlaagd. Dit staat geregeld artikel 18, vierde lid van de Participatiewet. In alle gevallen gaat het om in de visie van de regering zeer ernstige schending van de aan het recht op bijstand verbonden verplichtingen. Deze verplichtingen zijn daarom landelijk geharmoniseerd. De afstemmingsverplichting en de hoogte van de afstemming is landelijk gelijk. Ook is de (hoogte en de duur van de) afstemming ingeval van recidive in de Participatiewet vastgelegd.

De IOAW en IOAZ kennen geen geüniformeerde verplichtingen.

Artikel 44. Duur van een verlaging

Artikel 18 van de Participatiewet is dwingendrechtelijk bepaald. De enige uitzondering hierop is het bepalen van de duur van de afstemming. Deze discretionaire bevoegdheid is echter wel beperkt, want er is een verordeningplicht met betrekking tot het vastleggen van de duur van de afstemming en de duur dient te vallen binnen de bandbreedte zoals bepaald in artikel 18, vijfde en zesde lid van de Participatiewet.

De duur van de verlaging wordt vastgesteld op één maand voor alle geüniformeerde verplichtingen met betrekking tot de arbeidsinschakeling. Bij recidive binnen 12 maanden wordt die termijn op twee maanden gesteld.

De in het eerste lid van dit artikel bepaalde duur van de afstemming is proportioneel aan de duur van de afstemming bij recidive, zoals bepaald in het tweede lid van dit artikel. De bandbreedte en de maximale duur van de afstemming zoals bepaald in de Participatiewet, zijn hierin tot uiting gebracht.

Daarbij is meegewogen of het een eerste constatering betreft of dat er sprake is van recidive.

Paragraaf 4.4 Overige gedragingen die leiden tot een verlaging

Artikel 45. Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid *(versie Castricum is identiek)*

Dit artikel heeft alleen betrekking op de Participatiewet, want de IOAW en de IOAZ kennen deze wettelijke grondslag niet. Aan de Participatiewet ligt het beginsel ten grondslag dat een ieder in eerste instantie in zijn eigen bestaan (skosten) dient te voorzien. Pas wanneer dat niet mogelijk is, kan men een beroep doen op een uitkering. Hoofregel is dus dat iedereen alles zal moeten doen en nalaten om een beroep op een uitkering te voorkomen.

Leidt een gedraging ertoe dat belanghebbende eerder, langer of voor een hoger bedrag is aangewezen op een uitkering, dan is veelal sprake van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan.

Voorbeelden van dergelijke gedragingen zijn (als die er toe leiden dat belanghebbende eerder, langer of voor een hoger bedrag is aangewezen op bijstand):

- het te snel interen van vermogen;
- het door eigen schuld te laat aanvragen van een voorliggende voorziening.

In het tweede lid zijn de gedragingen, waarbij sprake is van tekortschietend besef voor de verantwoordelijkheid van het bestaan, welke leiden tot een afstemming, benoemd. Tevens is in dit artikel per gedraging het verlagingspercentage en de duur van de afstemming benoemd.

In het derde en vierde lid is geregeld wanneer er onder welke omstandigheden sprake is van recidive en welke verlaging er dan wordt opgelegd.

Artikel 46. Zeer ernstige misdragingen

Onder de term 'zeer ernstige misdraging' dient in elk geval te worden verstaan: elke vorm van ongewenst en agressief fysiek contact met een persoon of het ondernemen van pogingen daartoe. Hieronder valt bijvoorbeeld schoppen, slaan of het (dreigen met) gooien van voorwerpen naar een persoon. Ook het toebrengen van schade aan een gebouw of inventarisonderdeel, evenals het ondernemen van pogingen daartoe in enige vorm wordt als zeer ernstige misdraging gezien. Handelingen die door hun grote en mogelijk blijvende impact op de desbetreffende persoon of personen grote invloed hebben zoals het opzetten van gerichte lastercampagnes, seksuele intimidatie, het tonen van steek en/of vuurwapens evenals (pogingen tot) opsluiting in een ruimte zijn eveneens als zeer ernstige misdraging te beschouwen (Kamerstukken II 2013/14, 33 801, nr. 3, blz. 24). Ook verbaal geweld valt onder de noemer 'zeer ernstige misdraging' (Centrale Raad van Beroep (CRvB) 19-08-2008, nrs. 07/2416 WWB e.a., ECLI:NL:CRVB:2008:BE8919).

Het gaat dus om alle vormen van zeer ernstige misdragingen tegenover de met de uitvoering van de Participatiewet belaste personen en instanties (college, SVB en re-integratiebedrijven) tijdens het verrichten van hun werkzaamheden (Kamerstukken II 2013/14, 33 801, nr. 3, blz. 55). Met de zinsnede 'tijdens het verrichten van de werkzaamheden' wordt aangegeven dat de misdraging dient plaats te vinden in het kader van de uitvoering van de Participatiewet. Dat is anders als betrokkenen elkaar buiten werktijd tegen komen: dan is alleen het strafrecht van toepassing (Kamerstukken II 2013/14, 33 801, nr. 3, blz. 25-26).

Met ingang van 1 januari 2015 is de verplichting om zich te onthouden van zeer ernstige misdrijvingen een zelfstandige verplichting die is opgenomen in artikel 9, zesde lid, van de Participatiewet en artikel 37, eerste lid sub g van de IOAW/IOAZ. Deze verplichting staat dus op zichzelf.

Algemeen

Bij het verlagen van de norm in de situatie dat een belanghebbende zich ernstig heeft misdragen, zal gekeken moeten worden naar de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden van de betrokkene. Wat betreft het vaststellen van de ernst van de gedraging, kunnen de volgende vormen van agressief gedrag in een oplopende reeks (steeds ernstiger) worden onderscheiden:

- a. verbaal geweld (schelden);
- b. discriminatie;
- c. intimidatie (uitoefenen van psychische druk);
- d. zaakgericht fysiek geweld (vernielingen);
- e. mensgericht fysiek geweld;
- f. combinatie van deze agressievormen.

In het eerste en tweede lid van dit artikel wordt onderscheid gemaakt tussen de ernst van de gedraging; hetgeen leidt tot differentiatie in de hoogte van de afstemming. Daarbij is rekening gehouden met het psychische of fysieke effect dat het gedrag zal hebben op leden van het college of ambtenaren.

Gedragingen uit de categorieën a en b kunnen leiden tot het verlagen van de norm met 50% gedurende één maand. Met een verlaging van 100% gedurende één maand in verband met gedragingen uit de categorieën c, d, e of f wordt de ernst en het effect van die gedraging tot uiting gebracht. Dit komt ook tot uitdrukking in het geval er sprake is van recidive (derde lid en vierde lid).

Voor het bepalen van de verwijtbaarheid van de gedraging zal ook gekeken moeten worden naar de omstandigheden waaronder de gedraging heeft plaatsgehad. In dit verband is het relevant een onderscheid te maken tussen instrumenteel geweld en frustratiegeweld. Van instrumenteel geweld is sprake als iemand het toepassen van geweld bewust gebruikt om een bepaald doel te bereiken (bijvoorbeeld het verkrijgen van een uitkering).

Agressie, ontstaat door onmacht, ontevredenheid, onduidelijkheid en dergelijke, kan worden aangeduid met frustratieagressie. Het zal duidelijk zijn dat de mate van verwijtbaarheid bij instrumenteel geweld in beginsel groter is dan bij frustratiegeweld.

Artikel 47. Niet nakomen van overige verplichtingen

Dit artikel heeft alleen betrekking op de Participatiewet, want de IOAW en de IOAZ kennen deze grondslag niet. De Participatiewet geeft het college de bevoegdheid om personen verplichtingen op te leggen die volledig individueel bepaald zijn. Artikel 55 van de Participatiewet biedt daartoe de mogelijkheid en beperkt deze tot een viertal categorieën, te weten:

1. verplichtingen die strekken tot arbeidsinschakeling;
2. verplichtingen die verband houden met de aard en het doel van een bepaalde vorm van uitkering (bijv. bijzondere bijstand);
3. verplichtingen die strekken tot vermindering van de uitkering;
4. verplichtingen die strekken tot beëindiging van de uitkering.

De hoogte van de verlaging is in dit artikel per categorie verschillend vastgesteld. Omdat de verplichtingen die het college op grond van artikel 55 van de Participatiewet kan opleggen een zeer

individueel karakter hebben, kan het voorkomen dat de in dit artikel vastgestelde verlaging niet is afgestemd op de individuele omstandigheden van een belanghebbende.

Het college zal daarom altijd rekening moeten houden met de individualiseringsbepaling van artikel 18, eerste lid, van de Participatiewet. Deze bepaling verplicht het college de uitkering af te stemmen op de omstandigheden, mogelijkheden en middelen van een belanghebbende. In individuele gevallen kan dus worden afgeweken van de in dit artikel vastgestelde verlaging.

In het derde lid is geregeld wanneer er sprake is van recidive en wat daarvan de gevolgen zijn voor belanghebbende.

Paragraaf 4.5 Samenloop

Artikel 48. Samenloop van gedragingen

De regeling voor de samenloop van gedragingen heeft betrekking op verschillende gedragingen van een belanghebbende die (min of meer) gelijktijdig plaatsvinden. De regeling geldt dus niet voor een bepaalde gedraging die verschillende schendingen van verplichtingen met zich meebrengt.

Bij een cumulatie van verschillende gedragingen, of een herhaling daarvan, kan het college met inachtneming van artikel 35 van deze verordening de uitkering op een andere, passende wijze afstemmen. Het college heeft in deze situaties de mogelijkheid de in zwaardere mate af te stemmen.

Artikel 49. Samenloop bij weigeren uitkering IOAW/IOAZ

Het college is op grond van artikel 20, eerste lid van de IOAW en artikel 20, tweede lid van de IOAZ bevoegd de uitkering blijvend of tijdelijk te weigeren als een belanghebbende, kort gezegd, inkomen uit arbeid had kunnen verwerven, maar dit nalaat. Dit is een discretionaire bevoegdheid van het college. De vraag of een verlaging van artikel 20, tweede lid van de IOAW of artikel 20, eerste lid van de IOAZ moet worden toegepast, zal pas aan de orde komen als het college zich een oordeel heeft gevormd over de eventuele weigering van de uitkering. Deze beoordeling gaat in beginsel voor. Pas als het college concludeert dat van een weigering geen sprake is, is een verlaging van de uitkering aan de orde. Dit artikel is dan ook bedoeld om samenloop te voorkomen. Indien sprake is van een situatie overeenkomstig het gestelde in artikel 20, tweede lid van de IOAW of artikel 20, eerste lid van de IOAZ of artikel 38, twaalfde lid van de IOAW/IOAZ dan dient het college deze verlaging toe te passen. Het college heeft slechts een discretionaire bevoegdheid met betrekking tot de verlaging van de uitkering ten aanzien van in de verordening benoemde gedragingen niet zijnde de in deze artikelen van de wet benoemde situaties.

Hoofdstuk 7 Herziening, intrekking, beëindiging en terugvordering

Artikel 50. Nieuwe feiten en omstandigheden, herziening, intrekking of terugvordering voor Jeugdwet, WMO 2015, Participatiewet, IOAW en IOAZ

In dit artikel worden regels gesteld voor het bestrijden van een ten onrechte ontvangen (maatwerk)voorziening of pgb alsmede voor het oneigenlijk gebruik of misbruik hiervan.

Het eerste lid benadrukt dat volgens de wet een inwoner verplicht is aan te geven wanneer er zich nieuwe feiten en omstandigheden voordoen waarvan men redelijkerwijs kan verwachten dat die van invloed op de (maatwerk)voorziening of het pgb kunnen zijn. Het tweede lid stelt dat de gemeente ook zelf de situatie kan bekijken en kan besluiten om een beslissing over de (maatwerk)voorziening of het pgb te herzien, in te trekken of terug te vorderen en onder welke omstandigheden de gemeente dit mag doen.

Het derde lid geeft aan dat als een pgb na zes maanden nog niet gebruikt is voor het doel waarvoor het uitgegeven is, de beslissing ingetrokken kan worden. Het vierde lid regelt dat als door de inwoner

onjuiste of onvolledige gegevens verstrekt zijn die bij volledigheid en/of juistheid tot een andere beslissing geleid hadden, het pgb of de geldswaarde van de voorziening (de daadwerkelijke kosten van de voorziening) teruggevorderd kunnen worden.

Het vijfde lid regelt de terugvordering van een (maatwerk)voorziening in eigendom of een pgb als het recht hierop ingetrokken is/wordt. Tenslotte geeft het zesde lid het college de mogelijkheid om uit het oogpunt van kwaliteit van de geleverde zorg de besteding van het pgb te controleren.

Artikel 51 Beëindigen maatwerkvoorziening of ondersteuning gericht op arbeidsinschakeling

Het college kan een voorziening beëindigen in de gevallen zoals opgenomen in dit artikel. Een maatwerkvoorziening wordt bijvoorbeeld beëindigd als een persoon algemeen geaccepteerde arbeid aanvaardt. Voor de persoon zoals bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a onder 2, van de Participatiewet wordt op dit punt een uitzondering gemaakt. Voor deze doelgroep geldt dat het college ondersteuning bij de arbeidsinschakeling moet bieden tot het moment dat het inkomen uit arbeid in dienstbetrekking gedurende twee aaneengesloten jaren ten minste het minimumloon bedraagt en ten behoeve van die persoon in die twee jaren geen loonkostensubsidie als bedoeld in artikel 10d van de Participatiewet is verstrekt.

De Participatiewet voorziet niet in een terugvorderingsgrond van re-integratiekosten die onnodig zijn gemaakt. Noch van een uitkeringsgerechtigde, noch van een niet uitkeringsgerechtigde kunnen die kosten worden teruggevorderd. Terugvordering dient te geschieden op grond van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 52. Bestrijding oneigenlijk gebruik, misbruik en niet-gebruik

Op grond van het bepaalde in artikel 8b van de Participatiewet en artikel 35, eerste lid onder c van de IOAW/IOAZ, artikel 2.1.3 vierde lid WMO 2015 en artikel 2.9 sub d van de Jeugdwet dient de gemeenteraad bij verordening en met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens die wet in ieder geval regels te stellen voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een uitkering, een maatwerkvoorziening, een individuele voorziening of een PGB, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet.

Oftewel de plicht van de gemeenteraad om regelgeving op te stellen omtrent handhaving van de bepalingen in de wet.

Handhaving is enerzijds gericht op bestrijding van oneigenlijk gebruik en misbruik van uitkeringen, voorzieningen en PGB's. Oneigenlijk gebruik en misbruik ondermijnen het sociale draagvlak voor die collectieve voorzieningen en werken kostenverhogend (hogere uitgaven voorziening en hogere uitgaven uitvoering). Preventie staat dan ook voorop.

Een goede op de situatie toegesneden voorlichting en informatieverstrekking zijn daartoe de belangrijkste instrumenten. Indien onverhoopt toch blijkt dat de verstrekking van de voorziening niet terecht heeft plaatsgevonden dan dient deze situatie te worden rechtgezet (repressie). Bestrijding betreft dus zowel preventie als repressie, waarbij preventie prevaleert.

Handhaving is echter anderzijds ook gericht op het bestrijden van niet-gebruik van uitkeringen of voorzieningen (positieve handhaving). Het ervan bewust zijn dat door onbekendheid met regelgeving dan wel door vermijdingsgedrag onvoldoende of geen gebruik gemaakt wordt van uitkeringen of voorzieningen, waar in de betreffende situatie wel recht op bestaat. Handhaving is bij het bestrijden van niet-gebruik gericht op het ontwikkelen van instrumenten die de bekendheid met de regelgeving vergroten en de aanvraag laagdrempelig maken. Daarbij zijn de integrale aanpak en het in kaart brengen van motieven tot niet-gebruik en het daarop inspelen, middelen om het patroon waar deze

motieven of dit gedrag een uitvloeisel van zijn, ten positieve te veranderen. Doel van deze vorm van handhaving is het voorkomen dat men door onwetendheid of vermijdingsgedrag onder het bestaansminimum geraakt waardoor ongewenste, kostenverhogende neveneffecten ontstaan.

Artikel 53. Aangifte bij het Openbaar Ministerie

De hoogte van de aangiftegrens bij misbruik van sociale zekerheidswetten is vastgesteld door de Ministeries van Veiligheid en Justitie en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De aangiftegrens is de grens waarboven strafrechtelijk onderzoek dient te volgen. De Aanwijzing sociale zekerheidsfraude, vastgesteld door het College van Procureurs-Generaal, voorziet er voorts in dat ook in bijzondere gevallen waarbij het benadelingsbedrag onder de aangiftegrens ligt toch aangifte kan worden gedaan. Bij aangifte wordt de zaak ter verdere afhandeling overgedragen aan het Openbaar Ministerie.

Hoofdstuk 8 Overige bepalingen

Artikel 54. Verhouding prijs en kwaliteit levering door derden

Deze bepaling betreft een uitwerking van de verordeningsplicht in artikel 2.12 van de Jeugdwet en art. 2.6.6, eerste lid, van de WMO 2015. Deze bepaling is bij amendement opgenomen in de wet om te voorkomen dat er alleen gekeken wordt naar de laagste prijs. In dit artikel wordt een aantal andere aspecten genoemd waarmee het college bij het vaststellen van tarieven (naast de prijs) rekening dient te houden. Hiermee wordt bereikt dat er een beter beeld ontstaat van reële kostprijs voor de activiteiten die zij door aanbieders willen laten uitvoeren. Uitgangspunt is dat de aanbieder kundig personeel inzet tegen de arbeidsvoorwaarden die passen bij de vereiste vaardigheden. Hiervoor is ten minste een beeld nodig van de vereiste activiteiten en de arbeidsvoorwaarden die daarbij horen. Dit biedt een waarborg voor werknemers dat hun werkzaamheden aansluiten bij de daarvoor geldende arbeidsvoorwaarden.

Artikel 55. Hardheidsclausule

Met toepassing van de hardheidsclausule kan het college ten gunste van een belanghebbende in een bijzonder geval afwijken van bepalingen van de verordening voor zover toepassing ervan leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard. Het gaat daarbij om individuele situaties, waarbij vooraf de nadelige gevolgen niet waren voorzien en die gevolgen leiden tot kennelijke hardheid.

Artikel 56. Klachtenregeling

In dit artikel is een bepaling opgenomen over het gemeentelijke klachtrecht. De gemeente is op grond van de Awb verplicht tot een behoorlijke behandeling van mondelinge en schriftelijke klachten over gedragingen van personen en bestuursorganen die onder haar verantwoordelijkheid werkzaam zijn. De regels zoals gesteld in de Klachtenregeling Bergen zijn dan van kracht. Wanneer er sprake is van klachten of wanneer cliënt het niet eens is met een beslissing van het college op zijn/haar aanvraag, kan mediation bijdragen aan het voorkomen van conflicten.

Het gaat in casu niet om de reguliere bestuursrechtelijke rechtsbescherming van de Awb. Een cliënt, die het niet eens is met een beslissing van het college op zijn aanvraag voor ondersteuning, kan daartegen bezwaar (volledige heroverweging door de gemeente) en beroep (bij de rechtbank) aantekenen. De cliënt kan ingeval van een spoedeisend belang ook een voorlopige voorziening vragen.

Artikel 57. Monitoring

In dit artikel is bepaald dat het college systematisch de ervaringen over de toegekende voorzieningen monitort en structureel onderzoekt in hoeverre de resultaten uit de beschikkingen daadwerkelijk

worden bereikt. Het hoofddoel van de monitoring is het toezicht houden op en het bevorderen van kwaliteit.

Hoofdstuk 9 Slotbepalingen

Artikel 58. Intrekken oude verordeningen en overgangsrecht

Dit artikel heeft geen nadere toelichting.

Artikel 59. Inwerkingtreding en citeertitel

Dit artikel heeft geen nadere toelichting.